

samen bouwen en verankeren

Najaarsrapportage 2018

waterschap
limburg

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN NL10NWAB0636750906
KvK 67682065

088-8890100

info@waterschaplimburg.nl
waterschaplimburg.nl

titel Najaarsrapportage 2018
subtitel samen bouwen en verankeren
datum 31 oktober 2018
versie 4.0 (AB 28 november 2018)
status Definitief (AB 28-11-2018)
zaaknr. 2018-Z11397
documentnr. 2018-D168922

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Najaarsrapportage 2018	5
2	Programma Waterkeringen	9
2.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	9
2.2	Indicatoren	16
2.3	Wat heeft het gekost?	17
3	Programma Watersysteem en -keten	18
3.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	18
3.2	Indicatoren	32
3.3	Wat heeft het gekost?	33
4	Programma Bestuur en organisatie	34
4.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	34
4.2	Indicatoren	45
4.3	Wat heeft het gekost?	46
5	Kredietvoting en -verlening	48
5.1	Programma Waterkeringen	48
5.2	Programma Watersysteem en -keten	49
5.3	Programma Bestuur en organisatie	51
6	Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten	52
6.1	Kosten	53
6.2	Opbrengsten	61
7	Reserves en voorzieningen	64
7.1	Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves	64
7.2	Onttrekkingen aan voorzieningen	69
8	EMU-saldo	74
9	Schadeclaims	75
10	Bijlagen	76
Bijlage 1.	Schadedossiers per 01-09-2018	76
Bijlage 2.	Aanbevelingen van het Auditrapport Omgevingsmeldingen	78

1 Inleiding

Waterschap Limburg zorgt in de provincie Limburg voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water.

Wij doen dat op een zorgvuldige, kostenbewuste, daadkrachtige en resultaatgerichte wijze, zodat de wettelijke opgaven en geformuleerde beleidsvoornemens optimaal worden ingevuld. Wij zijn ambitieus in de stappen die gezet moeten worden op het gebied van de uitvoering van de hoogwaterbescherming, het bestrijden van de wateroverlast en de invloed van de klimaatverandering.

Onze succesfactoren zijn samen te vatten in drie kernpunten:

- We werken intensief samen met alle belanghebbenden;
- We verbinden in ons werkveld partijen op een zodanige wijze, dat opgaven vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen worden opgepakt;
- We innoveren om vanuit vernieuwing en verbetering bij te dragen aan een optimaal, efficiënt en veilig waterbeheer.

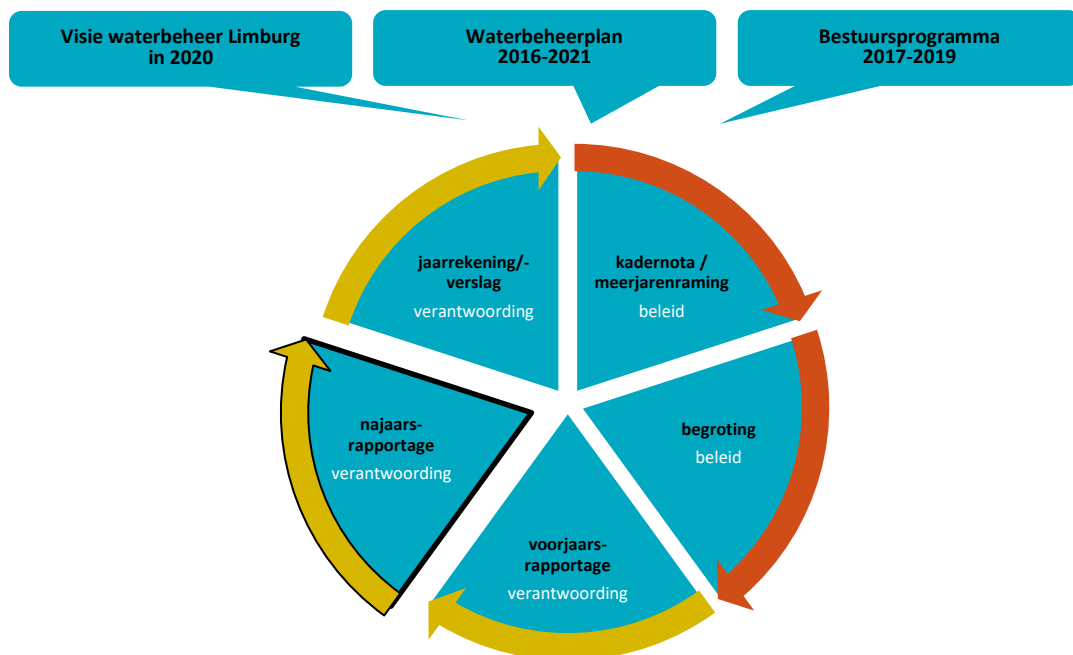
Daarbij zoeken we een optimale balans tussen 'kwaliteit en prijs', waarmee we draagvlak voor ons werk creëren in de omgeving, kennis en kunde delen en de zichtbaarheid van het waterschap vergroten.

1.1 Najaarsrapportage 2018

Voor u ligt de 'Najaarsrapportage 2018' van Waterschap Limburg (WL). Dit is het vierde document uit de 'Bestuurlijke planning & control cyclus 2018'. Het is de tweede tussentijdse rapportage, waarin de nadruk ligt op de afwijkingen ten opzichte van onze opdracht voor het jaar 2018, zoals beschreven in de 'Begroting 2018'.

De 'bestuurlijke planning & control cyclus 2018' ziet er als volgt uit:

In de najaarsrapportage kijken we terug naar de eerste acht maanden van dit jaar. Per programma - een samenhangend geheel van activiteiten, op basis waarvan het algemeen bestuur (AB) het beleid van het waterschap vast stelt - beantwoorden we de volgende vragen:

- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Wat hebben we ervoor gedaan?

In de begroting hebben we aangegeven wat we in 2018 gaan doen. In deze voorjaarsrapportage (hoofdstuk 2 t/m 4) geven we per bullet aan wat de stand van zaken is. We gebruiken daarvoor gekleurde waterdruppels, die de volgende betekenis hebben:

- geen wezenlijke afwijkingen, realisatie conform begroting
- wezenlijke afwijking, maar realiseerbaar vóór einde jaar
- wezenlijke afwijking, niet realiseerbaar vóór einde jaar

Realisatie t/m augustus 2018

Hieronder de stand van zaken tot en met augustus 2018:

programma <u>Waterkeringen</u>	programma <u>Watersysteem en - keten</u>	programma <u>Bestuur en organisatie</u>
 16	 33	 30
 1	 6	 4
 0	 3	 2

Wat heeft het gekost?

Programmabegroting

In de programmabegroting hebben we ook aangegeven wat de voorgenomen activiteiten mogen kosten. Per programma (hoofdstuk 2 t/m 4) kijken we naar de kosten en opbrengsten van de eerste vier maanden en geven we een prognose voor het gehele jaar en de bijstellingen (prognose minus begroting). De bijstellingen worden in kleur gepresenteerd, waardoor in één oogopslag de financiële stand van zaken inzichtelijk wordt.

groen heeft een positief effect op het exploitatieresultaat,
rood een negatief. De bijstelling lichten we nader toe.

Het programma Bestuur en organisatie vervult een bijzondere functie. Dit bevat ook de activiteiten die erop gericht zijn de organisatie te ondersteunen bij de realisatie van de bestuurlijke doelstellingen. Hier worden de ondersteunende activiteiten verantwoord en uiteindelijk doorberekend naar de programma's. Alle kosten met betrekking tot huisvesting, informatiebeleid en automatisering juridische, facilitaire, financiële en personeelsaangelegenheden behoren tot het programma Bestuur en organisatie. Ook de salariskosten en de rente en afschrijvingen worden verantwoord binnen dit programma.

Omdat bovengenoemde kosten voornamelijk eenmaal per jaar worden doorberekend naar de programma's bij het opmaken van de jaarrekening, wordt met de doorberekening in deze tussentijdse rapportage geen rekening gehouden.

Bovendien zijn de verplichte bijdragen 2018, die maandelijks voor $\frac{1}{12}$ deel worden betaald, buiten beschouwing gelaten:

- Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) € 68.344.100
- Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) € 4.334.300

Kredietvoting en -verlening

Conform de 'verordening ex artikel 108 beleids- en verantwoordingfunctie Waterschap Limburg' (art. 6 en 7) wordt over de door het DB verleende kredieten in de voor- en najaarsrapportage evenals de jaarrekening gerapporteerd aan het AB. Aan deze verplichting wordt in hoofdstuk 5 voldaan.

Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten

Naast de programmabegroting blijft de begroting naar kosten-/opbrengstensoorten een verplichting (hoofdstuk 6). In deze voorjaarsrapportage wordt de bijstelling op de kosten- en opbrengstensoorten toegelicht.

Reserves en voorzieningen en EMU-saldo

In hoofdstuk 7 rapporteren we over de onttrekkingen aan de overige bestemmingsreserves en voorzieningen en in hoofdstuk 8 over het EMU-saldo.

Schadeclaims

Over de stand van zaken van de schadeclaims wordt gerapporteerd in hoofdstuk 9.

Programma's

2018

waterschap
limburg

2 Programma Waterkeringen

2.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Hoogwaterbescherming Maas

Dijkversterking

Begroting 2018

- In de periode tot 2021 worden ongeveer 70 km dijken aangelegd of verbeterd die effectief en efficiënt te beheren zijn, die voldoen aan de landelijke normen voor de dijken en die passen binnen het Limburgse Maaslandschap. Het betreft verbetering van bestaande dijken en aansluitingen op de hoge gronden.
 - In 2018 worden de werkzaamheden op de volgende dijktrajecten afgerond:
 - Ohé en Laak (cluster A)
 - Grevenbicht-Roosteren (cluster B)
 - We starten met de werken bij:
 - Afferden, Bergen, kern Mook (Prio 1)
 - Lottum en Grubbenvorst (Prio 2)

Toelichting

Het programma Dijkversterkingen Maaswerken ligt op koers voor het behalen van de gestelde waterveiligheidsdoelstellingen vóór 2021. De projecten die in 2018 zijn gestart bij Afferden, Bergen en Kern Mook (Prio 1) en Lottum en Grubbenvorst (Prio 2) zijn volop in uitvoering. Van de initiële dijkversterkingstrajecten (ca. 42 kilometer) is in het tweede kwartaal van 2018 circa 24 kilometer opgeleverd. De gestelde norm (57%) voor 2018 is daarmee gehaald. Op dit moment moeten nog drie projecten aanbesteed worden (Neer; Milsbeek – Ven Zelderheide; Urmond). De laatste aanbesteding vindt eind 2018 of begin 2019 plaats voor het project Milsbeek - Ven Zelderheide. Het is voorzien dat alle projecten uit het programma de mijlpaal hoogwaterveilig voor het einde van 2020 halen.

Begroting 2018

- We werken met onze partners nauw samen om te komen tot een duurzaam veilig Maasdal waarbij de waterveiligheid (HWBP) op een hoogwaardige wijze wordt ingepast in de omgeving.

Waar mogelijk zoeken we daarbij de combinatie met ruimtelijke maatregelen om ook voor de lange termijn gesteld te staan voor ontwikkelingen op het gebied van o.a. klimaatverandering. Zo worden in de gebieden Baarlo, Thorn, Arcen en Well dijkverleggingen bestudeerd om ruimte voor de Maas te creëren en werken we met de gemeente Venlo samen aan de hoogwateropgave in de stad.

Toelichting

Onder de noemer Meer Maas Meer Venlo (MMMv) werken gemeente, Provincie Limburg, het Rijk en Waterschap Limburg samen aan de gecombineerde HWBP /MIRT verkenning.

Onderdeel van deze integrale verkenning zijn onder meer de versterking van de dijktrajecten bij Venlo-Velden (DR68) en Groot Boller (DR69). In het eerste kwartaal van 2018 zijn de bestuurlijke partners de startnotitie en het plan van aanpak voor de verkenning overeengekomen. Momenteel beraadt één van de bestuurlijke partners zich op hun positie in het project, daardoor heeft het project al enige maanden geen voortgang geboekt. In het derde kwartaal van 2018 stelt het waterschap het Plan van Aanpak voor de beschikkingsaanvraag voor het HWBP op. Voor de dijktrajecten Well (DR60), Arcen (DR65), Baarlo (DR70) en Thorn-Wessem (DR79) wordt conform de voorkeursstrategie Maas in de Verkenningfase dijkversterking/dijkteruglegging onderzocht en afgewogen. Een intensief omgevingsproces is gestart om op deze trajecten samen met de omgeving tot een gedragen voorkeursalternatief te komen.

In het licht van de opgave hoogwaterveiligheid in Maastricht benaderen we de opgave hoogwaterveiligheid van een integrale gebiedsontwikkeling: hoogwaterveiligheid, stedelijke ontwikkeling, cultuurhistorie, economische ontwikkeling en toerisme/recreatie zouden hand in hand moeten gaan om voor alle relevante partijen meerwaarde te bieden. Specifiek voor het waterschap geldt dat de benadering van gebiedsontwikkeling de dijkenopgave meer beheersbaar en betaalbaar kan maken. In het programma Zuidelijk Maasdal zijn we op zoek naar die meerwaarde. We ronden in 2018 het MIRT-onderzoek af met het oog op bestuurlijke besluitvorming in MIRT voorjaar 2019 om de MIRT-verkenning te kunnen starten.

-
- De voorbereiding en uitvoering van de dijkversterkingsprojecten vindt plaats in nauwe samenwerking met de directe omgeving. We doen dit onder meer in omgevingswerkgroepen en ontwerpatelier samen met bewoners en zetten daar middelen als co-creatie in. We informeren de stakeholders onder andere via nieuwe media, nieuwsbrieven en tijdens informatieavonden.

Toelichting

Al vanaf het begin van de dijkverbeterprogramma's HWBP en Maaswerken betrekken de beide programmaorganisaties de omgeving nadrukkelijk en actief bij de realisatie. Het HWBP-programma is in 2016 gestart met een intensief omgevingsproces. In diverse kansensessies en bewonersavonden zijn omwonenden betrokken bij de opstellen van kansrijke alternatieven. De bestuurlijke omgeving is geconsulteerd via bestuurlijke informatiedagen en informeel via bestuurlijke gespreksrondes met wethouders. In de stuurgroep Noordelijke Maasvallei geven Rijk, provincie, gemeenten, HWBP en waterschap samen richting aan de waterveiligheidsprojecten. Dit intensief omgevingsproces heeft in 1,5 jaar tijd geleid tot de eerste 5 voorkeursalternatieven. Dit succesvolle omgevingsproces zet de HWBP-programmaorganisatie door in het vervolg van het programma.

- We werken aan innovaties binnen het waterkeringendomein door kostenefficiënte oplossingen te realiseren en draagvlak voor waterveiligheid te vergroten. We dragen onder meer actief bij aan de Projectoverstijgende Verkenning Kabels en Leidingen en de Projectoverstijgende Verkenning Gebiedseigen Grond van het landelijke HWBP en voeren pilots uit naar diverse technische innovaties.

Toelichting

Vanuit het HWBP werken we aan een aantal Projectoverstijgende verkenningen. Waterschap Limburg werkt actief mee in de Project overstijgende verkenning Kabels en Leidingen. Het voornaamste doel van deze POV is de werelden van waterkeringbeheerders en netbeheerders met elkaar te verbinden en te zorgen dat kabels en leidingen zorgvuldig, toekomstbestendig en veilig worden ingepast in waterkeringen en bij dijkversterkingen.

Verleggingskosten neemt de programmaorganisatie mee in de beschikkingsverzoeken als subsidiabele kosten. Inmiddels is vanuit de POV de aanbeveling gekomen om de Kabels en Leidingen als buitenleidingen te beschouwen waarmee deze 100% subsidieel kunnen worden aangemerkt.

Project overstijgende verkenning Dijkversterking Gebiedseigen Grond (POV-DGG): deze verkenning organiseert de HWBP-alliantie samen met collega waterschappen. Uitvalsbasis is Roermond, Waterschap Limburg treedt op als gastheer voor deze POV. De POV richt zich op het onderzoek naar de mogelijkheden van het gebruik van gebiedseigen materiaal voor het versterken van dijken. Doelstelling is te achterhalen hoe materialen die in principe (net) niet aan de norm voldoen toch toe te passen zijn binnen dijkversterkingen. De ambitie is reductie van kosten (minder transport, goedkopere bouwstof), milieudruk (CO₂, NO_x) en druk op de omgeving (minder transportbeweging, minder overlast). De POV-DGG is een innovatieproject en is 100% subsidieel, er geldt geen projectgebonden aandeel (PGA) voor het waterschap. In het derde kwartaal van 2018 heeft het waterschap het beschikkingsverzoek voor de POV-DGG ingediend bij het HWBP.

- We werken samen met partners in het stroomgebied van de Maas aan het scherp en SMART maken van de Veiligheidsstrategie tot 2100. De wisselwerking tussen korte termijn dijkversterking en de lange termijn rivierverruiming wordt vertaald in specifieke en afrekenbare doelen voor de dijkversterkingsprojecten van het waterschap.

Toelichting

In de HWBP-dijkversterkingsprojecten werken we nauw samen met partners als Rijk, provincie en gemeenten aan zowel de korte als lange termijn hoogwaterveiligheid. In de nu in voorbereiding zijnde dijkversterkingsprojecten wordt al rekening gehouden met lange termijn ontwikkelingen in bijvoorbeeld klimaat en rivier(verruiming). Samen met onze omgeving kijken we ook al naar de volgende fase van dijkversterkingen en rivierverruiming. Voorbeelden hiervan zijn de Lob van Gennep en het zuidelijk Maasdal. Waar mogelijk willen we ook hier komen tot een versnelde en integrale uitvoering en hebben daar in onze prioritering van de wettelijke beoordeling rekening mee gehouden.

- Ook maken we afspraken over de wijze waarop we in de toekomst de afstemming tussen de korte en lange termijn hoogwaterveiligheid vormgeven.

Toelichting

In de voorbereiding van de dijkversterkingsprojecten houdt het Waterschap Limburg nauw contact met de bij lange termijn rivierontwikkeling betrokken partijen als het Rijk en de provincie Limburg. Met deze partijen maken we afspraken over de wijze waarop in de in voorbereiding zijnde dijkversterkingsprojecten geanticipeerd kan worden op de toekomstige rivierverruimingen.

- We communiceren actief over de risico's voor wonen, werken en recreëren langs de Maas met inwoners en bedrijven en dragen zo bij aan risicobewustzijn.

Toelichting

De HWBP dijkversterkingsprojecten kennen een intensief omgevingsproces. Belanghebbenden zijn vanaf het begin van de verkenningsfase betrokken bij de aanleidingen van de dijkversterkingsprojecten en opgaven die er zijn om nu en in de toekomst een mooi en veilig Maasdal te garanderen. Het waterschap gaat daarbij actief in op vragen uit de omgeving ten aanzien van hoogwaterveiligheid en werkt hierbij nauw samen met gemeente, provincie en veiligheidsregio. Buiten de projecten vindt nog weinig actieve communicatie plaats met onze omgeving over risico's en zelfredzaamheid.

- Afgekeurde dijkvakken voldoen niet aan de wettelijke eisen en moeten door middel van dijkversterking worden verbeterd tot de vigerende wettelijke norm. In de periode tussen afkeuring en daadwerkelijke uitvoering van de dijkverbetering ontwikkelt het waterschap, hiermee invulling gevend aan de zorgplicht, voor de meest kritische dijkvakken noodplannen.
Hiermee wordt bereikt dat de huidige dijk, met noodmaatregelen een zo hoog mogelijke waterstand kan keren.

Toelichting

Het hoogwaterbestrijdingsplan wordt geactualiseerd voor het komende hoogwaterseizoen 2018-2019. Bij de actualisatie worden de veranderingen in de Maas, aan de waterkeringen en van de organisatie meegenomen. De fysieke veranderingen in het veld worden meegenomen in de actualisatie van het bestrijdingsplan, waardoor we de actuele standzekerheid van de keringen zoveel mogelijk kunnen garanderen. In de jaarlijkse kick-off delen we met onze partners de laatste ontwikkelingen qua hoogwaterbestrijding.

Zorgplicht waterkeringen

- Via de Zorgplicht Primaire Keringen hebben we de wettelijke taak om de primaire keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. We moeten aantoonbaar maken dat we op systeemniveau, procesniveau en in het veld de juiste dingen doen, deze procesmatig juist ingeregeld zijn en dit aantoonbaar vastleggen. In 2018 wordt in dit verband de eerste bestuurlijke veiligheidsrapportage opgeleverd. Het voldoen aan de zorgplicht is de garantie naar de omgeving dat wij met onze dijken optimale veiligheid bieden aan de bewoners en ondernemers achter de dijken.

Toelichting

De veiligheidsrapportage is afgerond en vastgesteld. Met dit document geven wij onze omgeving inzicht in de actuele veiligheidssituatie van de waterkeringen en de stand van zaken Zorgplicht Primaire Waterkeringen. Met deze rapportage hebben wij ook zelf een beeld van de verbetermogelijkheden voor de komende periode. Een belangrijk element in de Zorgplicht Primaire Waterkeringen is de aantoonbaarheid van afspraken of acties. Hierin speelt de ondersteuning door een onderhoudsbeheersysteem (afgekort OBS) een belangrijke rol. We gebruiken hiervoor het programma INFOR en de voorbereidingen voor een bredere implementatie in de organisatie zijn in volle gang. Doelstelling is eind 2018 het programma INFOR te implementeren en hiervoor is een incidenteel exploitatiebudget van € 150.000 gereserveerd in de lopende begroting. Op dit moment is nog niet duidelijk welk deel hiervan in 2018 kan worden besteed en welk deel eventueel dient door te schuiven naar 2019. Voor het hoogwaterseizoen 2018/2019 hebben we de dijkwachtersorganisatie geüniformeerd en hebben we ca. 160 nieuwe dijkwachters geworven.

- Eind 2018 audit de Inspectie Leefomgeving en Transport onze invulling van de Zorgplicht. We willen tenminste voldoende scores in deze audit. Voorafgaand aan de audit door de ILT laten we ons collegiaal toetsen door andere waterschappen.

Toelichting

Na de collegiale toets is er verder hard gewerkt aan de Zorgplicht. Processen en producten zijn opgesteld of verbeterd en de onderlinge verbindingen tussen de processen zijn verstevigd. Met de veiligheidsrapportage is een beeld geschetst over de zorgplicht met als peildatum eind mei. Naast het informatieve karakter heeft de veiligheidsrapportage ook tot doel om ons te verantwoorden richting onze omgeving. Uit de rapportage blijkt dat we als jonge organisatie al flinke stappen hebben gezet, maar ook dat de processen gegevensbeheer en calamiteiten zorg wat extra aandacht verdienen. Wij achten het reëel dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) ons tijdens de audit Zorgplicht op enkele onderdelen suggesties tot verbetering zal doen. Het is aan de ILT om te beoordelen hoeveel processen op orde zijn, maar naar verwachting en op basis van de veiligheidsrapportage voldoen 5 processen reeds aan de basiseisen.

- De wettelijke beoordeling van de waterkeringen vanaf 2017 (intrede nieuwe normering) tot en met 2023 wordt volgens een compleet nieuwe systematiek en aan de hand van de nieuwe norm uitgevoerd. De beoordeling is de ingang voor een programmering in het HWBP. In 2018 gaan we verder met de inventarisatie van de gegevens en de inwinning van aanvullende gegevens. Als eerste beoordelen we de primaire keringen binnen de koploperprojecten Maastricht en Venlo. We plannen onze beoordeling zo dat we ontwikkelingen in het gebied kunnen ondersteunen door tijdig een veiligheidsoordeel beschikbaar te hebben. In de plus-variant van de Kadernota hebben wij toegezegd om de Zorgplicht verder te onderbouwen. In een bijlage bij deze begroting hebben wij uitgewerkt op welke wijze wij onze zorgplicht invullen en wat de kosten ervan bedragen. De financiële consequenties ervan zijn in deze begroting verwerkt, als ook in de meerjarenraming.

Toelichting

Qua beoordeling hebben we invulling gegeven aan ons eerder besluit en prioritering: 't Bat Venlo, Lob van Gennep, Roerdelta Roermond en het Zuidelijk Maasdal (koploper Maastricht) zullen als eerste worden beoordeeld. Deze beoordelingen liggen op schema. Voor de overige beoordelingen is een raamovereenkomst in voorbereiding zodat vóór 2023 de wettelijke beoordelingen zijn uitgevoerd. We zien nog geen reden om de begroting voor de komende aan te moeten passen. Wel constateren we dat de raamovereenkomst begin 2019 zal ingaan en dat vanaf dat moment het kasritme flink zal toenemen. Voor het huidige begrotingsjaar is de verwachting dat het gevoteerde krediet van € 1 mln. dan ook pas met ingang van de raamovereenkomst zal worden besteed. Tot op heden is grotendeels gebruik gemaakt van eerder gevoteerde kredieten.

Met het besluit om trajecten in zijn geheel te beoordelen, in plaats van een bepaald spoor (zoals hoogte) voor het totaal, is de indicator zoals genoemd in rapportage niet meer van toepassing, maar nog wel steeds interessant.

- Conform de Kadernota investeren we in het planmatige onderhoud van de waterkeringen. Op basis van het meerjarenonderhoudsprogramma wordt de huidige veiligheid van de dijken geborgd. We investeren in het onderhoud van met name de kunstwerken en we spelen in op de groei van ons areaal in de komende jaren door het gereedkomen van de Maaswerkenkeringen de komende jaren en de HWBP-keringen op termijn.

Toelichting

Het geprogrammeerde onderhoud verloopt vooralsnog volgens planning, waarbij het maaien is afgestemd op de droge weersomstandigheden van de afgelopen zomer. Tijdens de afgelopen droogte zijn diverse scheuren geconstateerd. Deze scheuren vormen naar verwachting geen probleem en zullen met toenemende neerslag vanzelf weer oplossen. Bij de najaarsinspectie zal met extra aandacht de bekende locaties worden geïnspecteerd en waar nodig maatregelen getroffen voorafgaand aan het hoogwaterseizoen.

- We onderzoeken, om de veiligheid van onze keringen te borgen, methoden voor het bestrijden van invasieve beplanting, die een bedreiging vormt voor de veiligheid, zoals de Japanse duizendknoop.

Toelichting

We participeren in tal van onderzoeksprojecten waarbij de aanpak van exoten centraal staat. We werken daarbij ook nadrukkelijk samen met onze partners, zoals met het project Ooijen-Wanssum. In dit project worden grote hoeveelheden grond verplaatst, waarbij we tezamen met onze partners alert zijn op het voorkomen van onnodige verspreiding van exoten. Wel blijft de toename van de Japanse duizendknoop in onze omgeving zorgwekkend.

- We willen de veiligheid van onze keringen borgen, maar we willen dat de lasten voor onze inwoners en ondernemers beperkt blijven. Daarom vergelijken we onze wijze van onderhoud met die van andere dijkbeheerders en zoeken de mogelijkheid om door innovaties efficiënter te werken.

Toelichting

Onze dijkinspecteurs hebben nuttige en waardevolle ervaringen gedeeld met de collega's van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Tevens nemen wij deel aan tal van landelijke onderzoeken en studies zoals op het gebied van grasbekleding en remote sensing/drones. Tezamen met diverse waterschappen, hebben wij ons bijvoorbeeld aangemeld voor een Europees onderzoeksproject 'Flower Dikes'. Dit onderzoek ligt in het verlengde van een eerder onderzoek door STOWA waar Waterschap Limburg ook al in participeerde. Onderzoeksdoelen zijn onder andere bepalen van parameters dijkvegetatie, de effecten van 'bio-engineering/- flower dikes', erosiebestendigheid en de mogelijkheden van remote sensing.

We voeren een onderzoek (via een afstudeerder) naar de mogelijkheden van 'slimme dijken' in ons gebied, waarbij we verkennen of er technieken zijn die ons bijvoorbeeld kunnen helpen in de alarmering bij hoog water of ons kunnen helpen bij het beheer en onderhoud van onze assets.

Ons doel bij al deze onderzoeken en ontwikkelingen is te komen tot een efficiëntere en effectievere bedrijfsvoering.

Vergunningen en plantoetsing

Vergunningverlening en plantoetsing

Integratie keurkwartet

- Het zogenaamde keurkwartet bestaat uit Keur, Algemene Regels, Beleidsregels en Uitgangspunten legger.
Een plan van aanpak om te komen tot één keurkwartet voor Waterschap Limburg is opgesteld en wordt in 2018 uitgevoerd. Waar mogelijk zetten we in op deregulering en daarmee anticiperen we ook op de komst van de Omgevingswet.

Toelichting

Integratie keurkwartet ligt op schema. Het ontwerp wordt 4e kwartaal 2018 ter inzage gelegd; vaststelling van de keur e.d. vindt plaats 1ste kwartaal 2019.

Kwaliteitscriteria Vergunningen

- De waterbeheerders in Nederland (Rijkswaterstaat en waterschappen) hebben in 2016 afspraken gemaakt over te hanteren kwaliteitscriteria op het terrein van vergunningen (toezicht en handhaving). Uit de in 2017 uitgevoerde 0-meting volgt dat tal van verbeteringen noodzakelijk zijn om te kunnen beantwoorden aan de kwaliteitscriteria. Eind 2018 zijn deze verbeteringen doorgevoerd.

Toelichting

Een plan van aanpak om te beantwoorden aan de Kwaliteitscriteria VTH is eind 2017 vastgesteld en in uitvoering. De inzet is daarbij gericht op realisatie van de verbeteringen per eind 2018. Inmiddels is landelijk afgesproken dat de verbeteringen niet eind 2018 maar eind 2019 zijn doorgevoerd. Van de extra ruimte wordt gebruik gemaakt. De afgelopen periode lag de focus bij de voorbereiding van de audit zorgplicht waterkeringen door de ILT. Consolidatie van processen en werkafspraken heeft plaatsgevonden.

Omgevingswet

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet, die gepland stond per medio 2019, wordt uitgesteld. De nieuwe datum van inwerkingtreding is 1 januari 2021. De voorbereiding van de Omgevingswet biedt ons de ruimte om volop invulling te geven aan "met de omgeving, voor de omgeving". Om die reden stellen we de voorbereiding van de implementatie van de wet niet uit. Er is veel werk te verzetten.

De Omgevingswet raakt ons werk en de organisatie op alle fronten. In 2018 wordt het programmaplan uitgevoerd. In 2018 nemen wij u daar graag in mee, te beginnen met een introductie in december 2017.

Toelichting

Een bestuurlijke verantwoordingsrapportage Omgevingswet wordt gelijktijdig met deze Najaarsrapportage in de commissie en het algemeen bestuur behandeld.

2.2 Indicatoren

Indicator	Begroting 2018	Voorjaar 2018 t/m apr	Najaar 2018 t/m aug	Eind- doel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas					
Dijkversterking					
• % van het totaal aantal meters te verbeteren dijken gereed (Maaswerken dijkversterkingen)	57%	30%	57%	100%	2020
• % HWBP dijkversterkingen voorkeursalternatief bestuurlijk vastgesteld	60%	44%	44%	100%	2020
Zorgplicht waterkeringen					
• # processen binnen Zorgplicht op orde	7	0	5	7	- ^a
• % dijken waar hoogteoordeel is afgegeven	45%	0%	33%	100%	2023
Vergunningen en plantoetsing					
• % van de aanvragen om vergunning dat met inachtneming van de wettelijke termijn afgehandeld wordt	80%	85% ¹	75% ²	95%	2021

^a deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

¹ het percentage is hoog, maar er zijn wel problemen met het tijdig verstrekken van vergunningen in samenhang met projecten.

² maatregel is in voorbereiding om de achterstand zo snel mogelijk in te lopen.

2.3 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Waterkeringen	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	2.805.600	2.909.100	2.303.338	2.939.100	30.000
Opbrengsten	-	-	2.760	-	-
Netto kosten exclusief doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	2.805.600	2.909.100	2.300.578	2.939.100	30.000

De bijstelling heeft enerzijds betrekking op incidentele kosten voor de inrichting van de dijkorganisatie (uitrusting dijkwachters) en anderzijds de verlaging van het budget voor onderhoudsmaterialen. Voor een uitgebreidere toelichting zie hoofdstuk 6.1.

Investerings

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma waterkeringen	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	101.409.000	101.402.000	30.177.103	52.792.000	-48.610.000
Inkomsten	82.707.000	82.707.000	1.989.492	39.735.000	-42.972.000
Netto investeringsuitgaven programma waterkeringen	18.702.000	18.695.000	28.187.610	13.057.000	-5.638.000

In 2017 was voorzien dat de realisatie van de Tranche 1-trajecten (Belfeld, Beesel, Heel en Nieuw-Bergen) mogelijk in 2018 zou kunnen zijn opgestart. Deze prognose is als zodanig vertaald in de begroting van 2018. Een grondiger verkenningproces maakt dat we de voorbereiding op de aanbesteding en de realisatie nu oppakken vanaf 2019. De kosten voor realisatie wegen fors door in de totale geplande investering voor 2018. Het effect van verschuiving hiervan op het kasritme heeft zijn impact op de uitnutting in het totale HWBP-programma, dit leidt er toe dat de investeringen achterblijven op de prognose zoals afgegeven in 2017.

3 Programma Watersysteem en -keten

3.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Algemeen

In de afgelopen periode hebben we veel te maken gehad met extreme weeromstandigheden. Eind mei was er sprake van extreme regenval en de zomer was de droogste en warmste zomer ooit. Vaak niet heel zichtbaar, maar voor het waterschap betekende dit heel veel extra werk. Veel overleg met de omgeving, veel extra werk voor onze eigen mensen buiten én binnen, veel extra werk voor aannemers en ten slotte ook veel bestuurlijke aandacht. Daardoor komen geplande werkzaamheden soms in de knel.

Desondanks zijn we er trots op dat we veel wel hebben mogen doen:

- de beken zijn op orde gebracht, waarbij veel aandacht is geweest voor groot onderhoud en weersafhankelijk maaionderhoud;
- de programmering van onze activiteiten heeft een impuls gekregen, waardoor wij én voor projecten én voor andere activiteiten aan de hand van een prioriteringskader dat door het algemeen bestuur is vastgesteld, bewust kiezen waar we onze energie wel en waar niet insteken;
- de extreme weeromstandigheden hebben we op de agenda van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat gezet, waarbij zij het Heuvelland heeft bezocht en steun heeft toegezegd; dit heeft er toe geleid dat zij in haar bestaande budget prioriteit voor investeringen in wateroverlast maakt.

En aan deze lijst is nog veel toe te voegen. Bovenop ons reguliere werk hebben we extra aandacht gevraagd voor de onderwerpen die hieronder beschreven zijn. Wij rapporteren daarvan graag over de voortgang.

Regionaal Watersysteem

Functies van water en rol waterschap

- We zijn duidelijk over onze taakopvatting naar onze omgeving. Daarom leggen we voor een aantal belangrijke onderwerpen vast hoe we onze rol en verantwoordelijkheid zien. Het gaat dan onder andere om bescherming tegen wateroverlast, droogtebeperking, peilbeheer, waterkwaliteitsdoelen en ontwikkelen van watergebonden natuur, recreatie en cultuurhistorie. Dit doen we in de opzet van de nieuwe Omgevingswet en vanuit ons streven om het voor onze omgeving eenvoudiger te maken met minder regels.

Toelichting

De Uitgangspuntennota Omgevingswet is aangepast naar aanleiding van reacties van bestuur en externe partners. Ook is de nota op enkele punten geactualiseerd op basis van inmiddels nader uitgewerkte deelvragen. De nota wordt in december voor vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur.

- We stellen de nota 'Soortenbeleid' op waarin we beschrijven welke rol we uitoefenen en hoe we gaan handelen rond beschermde plant- en diersoorten en niet-inheemse invasieve soorten.

Toelichting

De nota wordt conform planning eind van het jaar opgeleverd. Behandeling in het algemeen bestuur is voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Daarna zullen voor invasieve exoten (plaa-soorten) protocollen worden opgesteld. De protocollen voor de das en otter liggen ter besluitvorming voor en het protocol voor de bever is eind van het jaar afgerond.

Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding

Peilbeheer en grondwaterbescherming

- De maai- en onderhoudsbestekken van district Noord en Midden worden opnieuw aanbesteed.

Toelichting

Inmiddels wordt conform de nieuwe bestekken het onderhoud aan en rond de beken uitgevoerd. We zijn begonnen met de voorbereidingen voor de nieuwe aanbesteding van het hele areaal (watersysteem en waterkeringen) van Waterschap Limburg. De contracten moeten vanaf 2020 ingaan.

- Voor een groot deel (80%) van onze watergangen zijn referentiewaterstanden bekend. Deze helpen bij het dagelijks beheer en onderhoud van de primaire en secundaire watergangen (legger). De implementatie in de organisatie zal in 2018 worden afgerond. We brengen via het dashboard van het hydrologisch voorspellingsinstrument BOS-OMAR de referentiewaterstanden naar de omgeving transparant in beeld.

Toelichting

De referentiewaarden van onze watergangen zijn via een app (versie 1.0) beschikbaar. Onder andere door extreme weersomstandigheden die veel extra inspanning hebben gekost en door andere bestuurlijke speerpunten is de verder implementatie van het model BOS-OMAR minimaal geweest.

- We starten met het opstellen van een gebiedsdekkend NLP2 - Nieuw Limburgs Peil 2 - voor Limburg (zowel kwantiteit en kwaliteit). Dit start in 2018 met gebiedspilots en zal in 2020/2021 beheergebiedsdekkend zijn afgerond.

Toelichting

Samen met de provincie werken wij als opvolger op NLP aan de Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA) en liggen daarbij op schema om volgend jaar dit traject af te ronden. LIWA geeft inzicht in de toestand en gewenste integrale ontwikkeling van het Limburgse watersysteem op het gebied van waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie én ruimte, waarmee initiatieven getoetst kunnen worden. Hiervoor integreert LIWA lopende trajecten (o.a. DPRA, WiB, KRW, DHZ, NBW) en stemt af met stakeholders (o.a. gemeenten, TBO's, LLTB). LIWA levert input voor het Provinciaal Waterprogramma en het Waterbeheerprogramma 2022-2027, maar voedt ook de verschillende deltaprogramma's, KRW en Provinciaal en Gemeentelijke Omgevingsvisie en Omgevingsplannen.

- We stellen een nota peilbeheer vast. Deze nota beschrijft de randvoorwaarden voor het stuwbeheer, maaibeheer en de wateraanvoer om de Gewenste Grondwaterstand zoals in het NLP-proces werd/wordt vastgesteld, zoveel mogelijk te benaderen. Daarbij zijn de referentiewaterstanden, de waterstanden die men mag verwachten op grond van de fysieke eigenschappen van de watergangen uit de legger, het vertrekpunt maar niet het eindpunt.

Toelichting

In dit proces is een tussenstap gemaakt door eerst een toelichting te verzorgen aan het algemeen bestuur over de inhoud van peilbeheer. Dit najaar wordt een uitgangspuntennota voorgelegd aan het algemeen bestuur waarna op basis van de vastgestelde uitgangspunten de nota peilbeheer begin volgend jaar vastgesteld kan worden.

- We lopen samen met onze Limburgse waterpartners een Waterbeschikbaarheidsproces door, waarin afspraken worden vastgelegd over het handelingsperspectief voor het gebruik van zoetwater in geval van droogte en maatregelen worden voorgesteld voor het optimaliseren van de watervraag en het wateraanbod.
Dit proces is één van de sporen binnen de landelijke Delta-beslissing Zoetwater en wordt op provinciaal niveau opgepakt. Wij hebben samen met Provincie Limburg hierin een trekkende rol.

Toelichting

Het proces loopt volgens schema. Dit jaar stellen we vast hoe we de trajecten rond waterbeschikbaarheid (DHZ), wateroverlast (DPRA) en waterkwaliteit (KRW) kunnen combineren met het traject LIWA (zie boven). Hierbij trekken we nauw op met de provincie.

Klimaatstrategie zoetwater

- Voor Limburg werken we de in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie opgenomen klimaatstresstest verder uit met Rijk, UvW en gemeenten. Wij koppelen de in 2017 in Waterpanel Noord opgedane kennis en ervaring van de stresstesten-light aan deze klimaat-stresstest waardoor een Limburgdekkend beeld ontstaat van de (zoet-) waterbehoefte in droge en natte perioden. We spelen daarbij gecombineerd in op droogte en wateroverlast. Ook de kennis die wordt vergaard in de pilots waterbeschikbaarheid (Weerterland en Parkstad) nemen wij hierin mee.

Toelichting

De klimaatthema's wateroverlast, droogte en hitte (en waterkwaliteit) koppelen we aan elkaar. Maatregelen die bijvoorbeeld wateroverlast verminderen worden zo ingericht dat deze ook bijdragen aan het verminderen van hittestress en verbeteren van de waterkwaliteit. In de bestuurlijke klimaattafel (BKL) komen deze thema's integraal terug. Ook de uitkomsten van de stresstesten worden eind dit jaar bij elkaar gebracht.

- We voeren samen met onze Brabantse partners de maatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ) uit. In 2018 wordt een tussenevaluatie uitgevoerd die duidelijk maakt in hoeverre de uitvoering van de overeenkomst vordert. Op basis van deze tussenevaluatie vindt eventuele herverdeling van Programmamiddelen tussen de Regionale Partijen (Zuid- en Oost-Nederland) plaats.

Toelichting

De uitvoering van maatregelen voor DHZ loopt op schema, maar staat wel onder druk. Voor de begroting van 2019 wordt aan het bestuur een aangepaste planning gepresenteerd. Eind 2018 hebben wij conform planning 33% van de totale DHZ-opgave gerealiseerd.

- In 2018 zullen de maatregelen Noordervaart door Rijkswaterstaat (RWS) concreet zijn uitgewerkt. Wij zijn hierbij direct betrokken. De verwachting is dat de Noordervaart in 2020 fysiek volledig op orde is gebracht. Overdracht naar WL is conform afspraak op dat moment aan de orde.

Toelichting

Project Noordervaart is een gezamenlijk project met Waterschap Aa en Maas. Een gezamenlijke projectorganisatie is dit jaar ingericht, de planning van de werkzaamheden wordt afgerond en in 2019 worden de maatregelen uitgevoerd.

- Met o.a. Rijkswaterstaat en Waterschap Aa en Maas hebben we afspraken gemaakt over het vergroten van de hoeveelheid wateraanvoer. Voor het optimaliseren van de wateraanvoer in het regionale kanalenstelsel en het vergroten van de wateraanvoer voor ons en voor Waterschap Aa en Maas zijn in 2018-2020 investeringen nodig. Hiervoor is het noodzakelijk dat we met bestaande gegevens ons regionale wateraanvoersysteem (leggerwaterlopen) evalueren en de mogelijkheden tot optimalisatie van de wateraanvoer en -verdeling onderzoeken.

Toelichting

In overleg met onze partners stellen we de uitgangspunten voor het al dan niet vergroten van de wateraanvoer vast en een plan van aanpak voor de uitvoering. We doen dit in afstemming met het project aanpassing Noordervaart / Peelkanalen en proces Zoetwaterbeschikbaarheid. In 2019 voeren we de benodigde maatregelen uit.

Wateroverlast en bodemerisatie

Wateroverlast uit beken

- We pakken de bestrijding van wateroverlast programmatisch aan met het programma Water in Balans. Dit doen we via vier sporen:
 - klimaatadaptief maken van onze leefomgeving;
 - de aanpassing van onderhoud;
 - interne bedrijfsvoering;
 - crisisbeheersing.

Daarnaast voeren we gebiedspilots uit waarbij we met de omgeving op zoek gaan naar

nieuwe methoden, mogelijkheden en kansen én de resultaten uit de vier inhoudelijke sporen toepassen. We benutten 2018 en 2019 om beter inzicht te krijgen in de omvang van onze knelpunten.

Toelichting

De hevige regenbuien in mei, maar ook de extreme droogte deze zomer, laten opnieuw zien dat balans moet worden gebracht in ons watersysteem. We hebben enkele noodmaatregelen inmiddels uitgevoerd om gevolgen van extreme neerslag met name in Meerssen aan te kunnen. Dat is slechts een begin. In de lopende gebiedspilots werken we conform onze planning aan langer termijnmaatregelen.

Dit jaar loopt het eerste uitvoeringsplan 2017-2018 af en stellen we het programma voor de komende jaren op. Dit wordt dit jaar aan het bestuur ter goedkeuring voorgelegd.

- We stellen samen met onze Limburgse partners een Klimaatagenda Limburg op, waarin beschreven staat hoe Limburg toewerkt naar een klimaatadaptief waterbeheer. Als waterschap vervullen we hierin met de provincie een trekkersrol.

Toelichting

Er is een Bestuurlijke Klimaattafel Limburg (BKL) opgericht, als verbreding van het BROL, waaraan alle partijen (overheden, landbouw, industrie) deelnemen. Ook hier werken we aan een concretisering die in vanaf 2019 bestuurlijk wordt vastgesteld.

- Samen met de provincie bezien we of we in plaats van de huidige normeringssystematiek tot een meer risicogerichte benadering kunnen komen (vergelijkbaar met het Deltaprogramma Waterveiligheid), die meer recht doet aan de mogelijke risico's op wateroverlast. Dit doen we in afstemming met de ontwikkeling van de klimaatstresstest.

Toelichting

Inmiddels is vastgesteld dat de normeringssystematiek gemoderniseerd wordt, samen met de provincie stellen we dit jaar een concreet voorstel op. Dit zal in 2019 worden vastgesteld.

- In Noord-Limburg wordt gestart met retentiegebied(-en) en in Zuid-Limburg worden de eerste wateroverlastmaatregelen uitgevoerd.

Toelichting

In Noord-Limburg wordt de uitwerking van het retentiegebied Breevennen steeds concreter. De agrariërs in deze omgeving zijn zeer positief en werken mee aan oplossingen om bijvoorbeeld het gebied als natuur in te richten (met extensieve landbouw) of andere groenblauwe diensten. De benodigde strategische grondaankoop is gereed, waardoor het proces met betrokkenen nu verder kan worden opgepakt.

Met de LLTB is de voorbereiding gestart voor het verkennen van mogelijkheden van andere retentiegebieden in Noord-Limburg. Nut en noodzaak worden daarbij afgewogen.

In de gebiedspilot Kwistbeek wordt ook een retentiegebied gerealiseerd. Hiertoe is in december 2017 een intentieovereenkomst getekend. Dit wordt nu verder uitgewerkt.

De gebiedspilots Meerssen en Oirsbeek lopen conform planning, waarbij met partners wordt gewerkt aan een integrale oplossing van wateroverlast. Hiertoe is het vier knoppen concept ontwikkeld.

In Meerssen zijn vanwege de wateroverlast in mei dit jaar een aantal korte termijn

noodmaatregelen (buffers) uitgewerkt die dit najaar worden uitgevoerd. In Zuid-Limburg is prioriteit gegeven aan de gebiedspilots en uitvoering van noodmaatregelen. De verkenningen in Limbricht en Geul- Gulpdal zijn daarom beperkt gebleven.

- Voor de projectgebieden Meerssen, Oirsbeek en Limbricht werken we toe naar besluitvorming over ontwerpmaatregelen. Voor de gebieden Geul en Gulpdal starten we met de betrokken stakeholders een gebiedsproces.

Toelichting

Op 8 februari dit jaar zijn voor de pilotgebieden Meerssen en Oirsbeek-Amstenrade intentieverklaringen getekend met alle betrokken partijen. Hierin is vastgelegd om in respectievelijk 2035 en 2030 het beschermingsniveau te verhogen naar wateroverlast die eens per 25 jaar voorkomt.

In het traject is de omgeving nauw betrokken geweest via informatiebijeenkomsten, schouwen en diverse overleggen. Het pakket aan maatregelen is gerelateerd aan de 4 knoppen: water bergen in landelijk gebied, afkoppelen en waterbergen in stedelijk gebied, aanleg van regenwaterbuffers en het organiseren van zelfredzaamheid om schade aan woningen te voorkomen. Dit najaar wordt voor de twee gebieden de te treffen maatregelen vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten.

Het waterschap richt zich vooral op de realisatie van regenwaterbuffers, dit loopt conform planning.

Voor het Geuldal is het gebiedsproces opgestart. In het programmaplan voor de komende jaren wordt een planning voor het proces in dit gebied vastgelegd.

- In de plusvariant van de kadernota hebben wij toegezegd dat wij Data op orde/Assetmanagement verder onderbouwen. In een bijlage bij deze begroting hebben wij aangegeven hoe wij onze data op orde brengen en wat de kosten bedragen. De financiële consequenties ervan zijn in deze begroting verwerkt, als ook in het meerjarenperspectief.

Toelichting

De diverse sporen lopen over het algemeen conform planning. Dit jaar is veel aandacht besteed aan een goede voorbereiding. Hieronder per spoor de voortgang.

Spoor 1. Extra exploitatiebudget voor districten:

dagelijks ingezet ten behoeve van reguliere werkzaamheden in de districten Noord en Midden. Hiermee worden kleine knelpunten direct aangepakt.

Spoor 2. Planvorming:

methodiek op gebied van richten en inrichten vormgeven. Een van deze bouwstenen is het instandhoudingsplan dat in september gereed is. Het onderhouds- en inspectiebeleid (richten) volgt in het vierde kwartaal.

Spoor 3: Cyclisch inspecteren, beoordelen en uitvoeren:

inmeten van profielen, waarbij op traditionele wijze 36 km is ingemeten. Vanwege de unieke weersituatie (droogvallen waterlopen) is in augustus op een innovatieve manier (LIDAR Laser Imaging Detection And Ranging) ca. 180 km watergang ingemeten.

Spoor 4: Uitvoeren herprofilen en vervangen:

t/m 2021 gaat het om profilering van beken en elektromechanische kunstwerken (stuwen/gemalen).

Analyse van 28 knelpunten (uitvoeringstabel 2018/2019) is uitgevoerd in samenwerking met team A&V, districten en WiB (samenhang, samenloop, etc.).

Knelpunten zijn gerubriceerd naar:

- 1. aanpak via district (relatief eenvoudig en is in uitvoering);*
- 2. projectmatige aanpak. De investeringsbudgetten zijn met name bij 'grotere' knelpunten te laag ingeschat en mede hierdoor is een projectmatige aanpak vereist waarvan de uitvoering voornamelijk in 2019 plaatsvindt.*

- Data op orde: we brengen de data van onze beekprofielen en regenwaterbuffers verder op orde door deze in te meten. Door circa 150 kilometer beekprofielen in te meten maken we een verbeterslag van onze datagegevens en kunnen we bepalen in hoeverre de actuele toestand afwijkt van de gewenste toestand van de watergangen.

Toelichting

Op dit moment is ca. 36 km beekprofiel traditioneel (beekprofiel en kunstwerken) ingemeten. Tevens is door de droogte (droogstaan van waterlopen) op een innovatieve manier (LIDAR Laser Imaging Detection And Ranging met vliegtuig) ca. 180 km beekprofiel ingemeten. De hierbij verkregen data moeten echter nog geconverteerd worden om te kunnen ontsluiten. Nadeel is dat kunstwerken op deze manier niet worden ingemeten. Toepasbaarheid van deze techniek om buffers in te meten lijkt positief en wordt onderzocht.

- Assetbeheer: we richten het beheer en onderhoud van ons areaal in op basis van prestatie, risico's en kosten.

Toelichting

Het vormgeven van assetbeheer en de filosofie hierachter is in uitvoering. Het instandhoudingsplan komt dit najaar gereed. Het onderhouds- en inspectiebeleid komt dit najaar ook gereed.

Inzicht in overstromingsrisico's

- Samen met partners, inwoners en bedrijven maken we afspraken over zelfredzaamheid. Dit voeren we samen uit onder de vlag van het programma Water in Balans.

Toelichting

Om de wateroverlast te beheersen moet er aan 4 knoppen gedraaid worden waar verschillende partijen een gedeelde verantwoordelijkheid in hebben. Een daarvan is: schade beperken aan de eigen woning (zelfredzaamheid). Dit zijn maatregelen die de eigenaren zelf moeten kunnen nemen om hun bouwwerk te beschermen tegen het restrisico daar waar maatwerkmaatregelen in de openbare inrichting niet afdoende c.q. doelmatig zijn. Bewoners en bedrijven worden hierin gefaciliteerd door de betrokken publieke partijen. Het opzetten van risicocommunicatie en het starten van een schottenprogramma zijn voorbeelden hiervan.

- Voor de tweede plancycus van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) wordt input geleverd voor de actualisatie van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten van rivieren en grotere beken.

Toelichting

Conform planning, nagenoeg alle gegevens zijn aangeleverd.

- In 2018 wordt samen met STOWA en Waterschap Aa en Maas een Benchmark Inundatiemodellen uitgevoerd, waarin voor een pilotgebied in Noord-Limburg zeven inundatiemodellen worden getest. Doel ervan is om waterbeheerders voor vrij afwaterende, hellende terreinen meer inzicht te geven in de bruikbaarheid van diverse beschikbare modelinstrumenten om wateroverlast vanuit het oppervlakte-water en/of de riolering te kwantificeren (o.a. watersysteemtoets en stresstest).

Toelichting

In overleg met alle 'zandwaterschappen' is besloten om geen benchmark uit te voeren. Voor poldergebieden is al een benchmark uitgevoerd en de meerwaarde om eenzelfde aanpak voor zandgebied (vrij-afwaterend) uit te voeren is beperkt. In plaats daarvan is het idee een platform in te richten, waarin waterschappen elkaar actief informeren over ontwikkelingen op gebied van modelconcepten en over resultaten van pilotstudies.

Wateroverlast vanuit landbouwgebieden

- Vanuit het programma Water in Balans werken we met belanghebbenden de mogelijkheden uit van brongerichte maatregelen in de landbouw. We doen dit specifiek in enkele proefgebieden. Aan de hand van de resultaten maken we vervolgens procesafspraken over te bereiken doelen op de korte en op de lange termijn.

Toelichting

Het waterschap heeft met de landbouw, natuurbeheerders, gemeenten en provincie de intentieovereenkomsten 'Gebiedspilots Meerssen en Oirsbeek' getekend voor de aanpak van de wateroverlast. Dit is een opmaat voor een gebiedsproces, waarin de landbouw een belangrijke rol speelt. Met de landbouw is in het kader van deze intentieovereenkomsten en een convenant over bronmaatregelen Limburgbreed gesproken over het vasthouden van ca. 10 mm in het landelijk gebied, voordat het water in ons watersysteem en/of in het stedelijk gebied terecht komt. Dit proces met agrariërs en loonwerkers verloopt positief. Bekende en nieuwe (innovatieve) maatregelen worden beproefd. Afspraken hierover vormen vervolgens input in het Limburgbrede convenant van waterschap-LLTB-provincie over bronmaatregelen.

Beken en beekdalen

- We ontwikkelen in 2018 een eenduidig integraal beleid voor robuuste beekdalontwikkeling (wateroverlast en -tekort en ecologie) in combinatie met economische, natuur- en landschapsontwikkeling. Hiervoor is veel ruimte nodig, waarbij de omgeving een grotere rol krijgt als beheerder, wat tegelijk zorgt voor meer betrokkenheid. Ook de provincie als ruimtelijke ordenaar en strategisch grondbezitter is cruciaal in de doelrealisatie.

Toelichting

We hebben het algemeen bestuur meerdere keren via vergadering en veldbezoek meegenomen in het onderwerp beekontwikkeling. Dit najaar is het beleidsstuk beekdalontwikkeling gereed om het begin 2019 door het algemeen bestuur te laten vaststellen.

- We ronden de Stroomgebiedsbrede ecologische systeemanalyse (SESA) Tungelroyse

beek af en passen dit toe op de andere natuurbeken.

Toelichting

Door vertraging in aanlevering van data door WL wordt de SESA Systematiek en toepassing op stroomgebied Tungelroysebeek later dan gepland, in het vierde kwartaal, opgeleverd. Inhoudelijk levert deze analyse ons bruikbare handvatten, ook voor andere natuurbeken goed toepasbaar.

- In 2018 voeren we circa 15 km beekherstel uit.

Toelichting

Op dit moment loopt de aanbesteding voor in totaal 5,2 km beekherstel (de projecten Grote Molenbeek A73 Oost, Herinrichting Rode Beek Susteren-Oud Roosteren en Vispassage Volmolen). Uitvoering start daarmee dit jaar en loopt door in 2019. Daarnaast is 10 km zodanig ver in de voorbereiding (o.a. de projecten Geul kern Valkenburg en Loobeek) dat de uitvoering hiervan in 2019 kan starten.

Projectvoorbereiding van het project Herinrichting Kanjel en Gelei is 'on hold' gezet. De bijdrage van de provincie in de saneringskosten is waarschijnlijk niet toereikend. Daarom is eerst nieuw overleg nodig met Provincie.

Algemene toelichting Investerings Watersysteem

	Prognose 2018 (in € miljoen)	Prognose 2018 (Voorjaarsrapportage)	Prognose 2018 (Najaarsrapportage)	Vershil
Uitgaven	€ 16,0	€ 11,3	€ 4,7	€ 4,7
Inkomsten	€ 4,0	€ 3,1	€ 0,9	€ 0,9
Netto	€ 12,0	€ 8,2	€ 3,8	€ 3,8

De prognose van de netto kosten bedraagt € 8,2 mln. De kosten dalen met € 4,7 mln. ten opzichte van de voorjaarsrapportage. Als gevolg hiervan dalen de verwachte inkomsten met € 0,9 mln. De daling van de kostenraming is als volgt opgebouwd;

Bijstellingen naar beneden

Corio Glana

Highlight 20: Gemeente Sittard wil nieuw bestemmingsplan in plaats van een eerder geplande wijziging van het bestemmingsplan. Highlight 3: Gemeente heeft extra tijd nodig gehad om de aanvraag omgevingsvergunning van WL in procedure te brengen.

Loobeek

Behandeling van de zienswijzen op het bestemmingsplan en projectplan vergen meer tijd dan gepland. Wordt naar verwachting in vierde kwartaal afgerond.

Kleine investeringen

Het project is in uitvoering. De aanbesteding heeft iets later plaatsgevonden dan gepland. De raming van de verwachte termijn van de aannemer is hierop bijgesteld.

Water in balans

Betreft Geuldal, Einighausen-Limbricht, Heugen-Limmel, Wylre Simpelveld, Breevennen. Raming te optimistisch ingeschat en werkzaamheden geminimaliseerd als gevolg van keuzes in kadernota.

Bijstellingen naar boven

Buffer Hellebroek Nuth

*Betreft overname van reeds gerealiseerde buffer van de gemeente Nuth.
Besluitvorming door DB begin september*

LIWA (NLP2)

Aanbesteding gepland voor november 2018. Inschatting is dat de eerste kosten/termijnen nog in 2018 gefactureerd gaan worden.

Onderhoud

Extra inzet op onderhoudswerkzaamheden in samenwerking tussen districten, assets en aanleg en verbetering.

Water en ruimte

- De implementatie van de Omgevingswet vraagt om waterbelangen te borgen in plannen van derden. Het gaat hierbij om het beschermen van de keringen en het bestaande watersysteem, zowel wat betreft kwantiteit als kwaliteit, maar ook om het creëren en behouden van ruimte voor een klimaatadaptief watersysteem. Dit geldt zowel voor water in het landelijk gebied als in de bebouwde omgeving. We bepalen samen met onze partners:
 - de wijze van samenwerken;
 - de organisatie van onze betrokkenheid bij Omgevingsvisies en Omgevingsplannen en de wijze waarop de bouwsteen 'water' in deze plannen invulling krijgt;
 - de behoefte aan regelgeving rond water, zoals zal worden opgenomen in de toekomstige waterschapsverordening;
 - welke andere instrumenten we inzetten om onze waterdoelen te realiseren.

Toelichting

Een bestuurlijke verantwoordingsrapportage Omgevingswet wordt gelijktijdig met de Voorjaarsrapportage in het algemeen bestuur behandeld.

Om onze hoge ambitie met betrekking tot het daadwerkelijk leveren van input voor gemeentelijke Omgevingsvisies en Omgevingsplannen wordt in het kader van het Actieplan Eenvoud & Focus eind oktober een keuze gemaakt in de wijze waarop het waterschap invulling geeft aan omgevingsadvies en vindt daarna implementatie plaats.

- We breiden de subsidieregeling voor het afkoppelen van regenwater van verhardingen bij particulieren en bedrijven Limburgbreed uit. In samenwerking met gemeenten en woningbouwverenigingen stimuleren we burgers en bedrijven om zoveel mogelijk regenwater van de riolering te halen.

Toelichting

De uitvoering van de uitrol van de regeling naar Zuid-Limburg loopt conform planning. Alle gemeenten in Zuid-Limburg geven ambtelijk aan om van ons aanbod gebruik te gaan maken en bereiden een stimuleringsregeling voor, inclusief de benodigde financiën en uitvoeringscapaciteit. De meeste gemeenten willen starten met een regeling vanaf 2019. Een paar Zuid-Limburgse gemeenten hebben al bestuurlijk een besluit genomen, een regeling opgesteld en in uitvoering.

Waterkwaliteit en ecologie

- Voor wat betreft vervuilende stoffen en ecologie voeren we watersysteemanalyses op hoofdlijnen uit. Daarin bepalen we de mate van bijdrage van vervuilingbronnen die het verschil tussen de huidige situatie en de doelstellingen van de KRW veroorzaken. We onderzoeken het vóórkomen, de herkomst, de verspreidingsroutes en het verwijderen van nutriënten, metalen, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten en andere opkomende stoffen in ons water. Ook brengen we in beeld wat niet meer mogelijk is en hoe ver we komen met het KRW-doelbereik.

Toelichting

Op basis van de verzamelde basisgegevens over waterkwaliteit en ecologie worden momenteel per KRW-waterlichaam de watersysteemanalyses uitgevoerd. De hoofdconclusies en voorstellen voor concept-doelen en concept-maatregelen zijn eind 2018 beschikbaar.

- We monitoren gericht in risicogebieden, in overleg met gemeenten en omgevingsdiensten, om de herkomst van hoge concentraties ongewenste stoffen te achterhalen. Zo nodig treden we handhavend op.

Toelichting

Er is een plan van Aanpak Nutriënten opgesteld en besproken in de Commissie Watersysteem, Zuiveren en Waterketen. Daaruit volgt o.a. dat we aan de slag zijn met behulp van nitraatstrips. Gegevens worden zoveel mogelijk openbaar gemaakt. Onze handhavers zijn uitgerust met nieuwe EGV-meters om snel hoge concentraties van nutriënten vast te stellen en te kunnen herleiden. Dit heeft in de afgelopen periode al verschillende malen tot handhavingsprocedures geleid.

In het gebied van de Kabroeksebeek zijn we met agrariërs aan de slag met de nitraatstrips. Het doel is bewustwording, bedenken van maatregelen die inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering en input leveren aan het ontwikkelen van een landelijke beleidsregel via het programmabureau KRW/DHZ.

- We ronden in 2018 de inventarisatie van de lozingssituaties van pot- en containerteeltbedrijven af. Afhankelijk van deze inventarisatie bekijken we of deze bedrijfstak kwantiteits- of kwaliteitsproblemen veroorzaakt voor het watersysteem.

Toelichting

Er zijn inmiddels 63 bedrijven gecontroleerd, waardoor bleek dat voor 30 bedrijven ons waterschap het bevoegd gezag is (de rest loost op de bodem). Er voldoen 21 bedrijven niet volledig op het gebied van kwantiteit en/of kwaliteit. Deze bedrijven hebben inmiddels advies gehad van ons voor te treffen (aanvullende) voorzieningen. Deze bedrijven worden in het najaar voor de tweede maal bezocht.

- We blijven actief betrokken bij de landelijke beleidsvorming over de uniformering van het lozingenbeleid voor mestverwerkingsinstallaties. De uitkomst van het landelijke traject passen we toe bij vergunningverlening.

Toelichting

Waterschap Limburg heeft relatief veel vergunningen verleend voor mestverwerkingsinstallaties (mvi's).

Enkele zijn er al actief en het is de verwachting dat er in de toekomst nog meerdere mvi's actief gaan worden.

We hebben hetzelfde beleid als de Brabantse waterschappen in de werkgroep. Hierdoor

kunnen we vanaf de zijlijn betrokken blijven. Sinds kort fungeert WL niet meer als actief lid in de landelijke werkgroep, maar als agendalid. De vraag is of de werkgroep op korte termijn kan komen tot het formuleren van een BBT (Best Beschikbare Technieken), het afronden van een meetplan voor de voorzorgparameters en een voorstel voor de financiering. Vervolgens volgt het traject om te bepalen of er draagvlak is en ten slotte de vaststelling.

- We leveren op verzoek van de landbouwsector advies / geven voorlichting om de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) voor de landbouwsector meer handen en voeten te kunnen geven.

Toelichting

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) maakt vanuit de landbouwsector onderdeel uit van de landelijke Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater (DWZ). Binnen het Stroomgebied Maas ligt momenteel het accent op de nutriënten-problematiek. Hiervoor zijn in Limburg twee pilots opgestart (Drinkwaterbeschermingsgebied Heer-Vroendaal en het stroomgebied Kabroeksebeek). De laatste pilot wordt gezamenlijk met de LLTB getrokken. Het betreft een gebiedsproces waarbij samen met een aantal agrariërs gezocht wordt naar de oorzaak van de waterkwaliteitsproblemen (bronnen lokaliseren). Vervolgens wordt overlegd over mogelijke oplossingen (=verbeteringen van de bedrijfsvoering), vanuit een integrale benadering (waterkwantiteit, kwaliteit, etc.).

- De bestrijding van muskusratten richt zich op het terugdringen van de populatie tot een aanvaardbaar niveau (< 0,15 vangsten per kilometer). Die van beverratten op volledige uitroeiing.

Toelichting

In de muskusrattenbestrijding zijn de vangsten in de eerste 8 perioden gedaald van 0,18 v/km (vangsten per kilometer) in 2017 naar 0,13 v/km in 2018. De verwachting is dat we rond de 0,22 - 0,24 v/km uit gaan komen dit jaar. Hiermee voldoen we niet aan de landelijke norm, maar dit kan ook niet, omdat we te maken hebben met veel instroom vanuit Duitsland.

De beverratvangsten lopen iets op (van 0,05 v/km in 2017 naar 0,06 v/km in 2018 in de eerste 8 maanden). Geen extreme stijging, maar natuurlijk iets om in de gaten te houden. Door kwalitatief goed speurwerk te leveren en een solide grensbewaking moeten we dit zeker het hoofd kunnen bieden.

Zuiveren en waterketen

Afvalwaterketen

Transport van afvalwater optimaliseren

- We onderzoeken samen met Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en gemeenten manieren om de aanvoer van het rioolwater naar de rwzi's slimmer te sturen via een gemalenbeheersysteem en automatisering. We zetten in op optimalisering van de afnameverplichting. Kansrijke maatregelen op het gebied van een hogere of lagere afname dan de norm, leggen we vast in afspraken over maatwerkafname die bestuurlijk door de partners wordt ondertekend. Hieraan ligt een bestuurlijk vastgestelde redeneerlijn afnameverplichting (met o.a. Ecologisch afwegingskader) ten grondslag.

Toelichting

De voorbereiding in de Westelijke Mijnstreek is opgestart en in de regio Weert is proefgedraaid met de redeneerlijn. Vooruitlopend op de definitieve vaststelling door het algemeen bestuur en dat van WBL dit najaar wordt de redeneerlijn al in nieuwe plannen toegepast.

Zuiveren van afvalwater optimaliseren

- We stellen onze rol vast en ontwikkelen indien nodig een strategische beleidslijn voor de onderwerpen duurzame inzetbaarheid van nieuwe technieken voor het zuiveren, het terugwinnen van energie, meststoffen, metalen en andere grondstoffen uit het afvalwater en zuiveringsslib. Dit doen we samen met WBL.

Toelichting

De Nota nadere concretisering Toekomstvisie 2030 is onderwerp van bespreking in de vergadering van het algemeen bestuur op 3 oktober 2018.

- We stellen in samenwerking met WBL een plan van aanpak op hoe voorgestelde processtappen voor de centrale thema's energieneutraliteit, circulaire economie, klimaatbestendigheid, waterkwaliteit, infrastructuur en innovatie van de toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030 vorm kunnen krijgen.

Toelichting

De opdrachtbrief van WL aan het WBL behandelen we in de vergadering van het algemeen bestuur op

3 oktober 2018. In de opdrachtbrief is aangegeven welke streefbeelden/doelen vanuit WL prioriteit hebben (energie neutraal en grondstoffen (circulaire economie), hergebruik effluent in kader droogtebestrijding, klimaatneutraal en aanpak medicijnresten). Ook zijn voorstellen gedaan om de voortgang van de realisatie van de streefbeelden te volgen en de samenwerking met WBL verder te verbeteren.

Riooloverstorten aanpakken

- We herijken ons stedelijk waterbeleid door onze visie op duurzaam klimaat-adaptief stedelijk waterbeheer, aanpak overstorten, afkoppelen hemelwater, instrumenten en de functies van water in de bebouwde omgeving te actualiseren. Essentieel onderwerp is hoe we hierin samenwerken met gemeenten.

Toelichting

De uitvoering van nieuw beleid loopt niet conform planning, wel zijn de belangrijkste contouren voor het stedelijk waterbeleid uitgewerkt als onderdeel van de 'uitgangspunten-nota Omgevingswet'. Daarnaast behandelen we in het vierde kwartaal de stand van zaken met betrekking tot de KRW-riooloverstorten inclusief een advies voor de vervolgaanpak.

Probleemstoffen

- We volgen de uitkomsten en voortgang van diverse onderzoeken op het gebied van medicijnen en andere chemische verontreinigingen. Wij initiëren overleggen/samenwerking ter vermindering van probleemstoffen in de breedste zin van het woord.

Toelichting

Het eindrapport van de Maasbrede bronnenanalyse is afgerond. De resultaten zullen worden gebruikt als input voor de regionale KRW-watersysteemanalyses en als achtergronddocument voor gebiedsprocessen met de omgeving.

Samenwerking in de waterketen

- We werken met gemeenten, Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) en WBL de inventarisatie van thema's en activiteiten in de waterketen die kansrijk zijn voor een (bovenregionale) samenwerking verder uit. Kansen op o.a. het gebied van beheer en onderhoud, innovatie, meten/data/rekenen, communicatie, klimaatbestendigheid en circulaire economie (hergebruik) worden verder uitgediept. Voor de thema's waarop samenwerking structureel invulling gaat krijgen wordt een passende samenwerkingsvorm voorgesteld.

Toelichting

De ambitie om te komen tot een integraal waterketenbedrijf is nu in de onderzoeksfase op een aantal thema's zoals communicatie, beheer en onderhoud, juridische zaken, innovatie, meten, data en rekenen. Deze thema's werden in de verkenning naar samenwerking in 2017 als meest kansrijk geacht door een aantal gemeenten, het waterschap en de waterleidingmaatschappij. De afronding van deze onderzoeksfase is 2^e helft 2018 voorzien en wordt vervolgens voorgelegd aan de besturen van de afzonderlijke partijen met de vraag of en waarin zij de verdere samenwerking structureel willen vormgeven. Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte juridische vorm. Het advies wordt in het derde kwartaal door de Stuurgroep aan de partners voorgelegd.

Grondbeleid en areaalbeheer

- Het structureel verkopen van tertiaire beken is geen haalbare kaart. We maken wel een plan hoe we het beste om kunnen gaan met het beheer en onderhoud van de tertiaire watergangen.

Toelichting

Er is een projectvoorstel uitgewerkt om drempels weg te nemen die leiden tot vertraging in het vervreemden van eigendommen, met het oog op voornoemd doel (minder beheer en onderhoud WL). Het is de bedoeling om deze eigendommen op een proactieve manier aan te bieden aan de aanliggende eigenaren. De verwachting is dat eind 2018 dit vereenvoudigd vervreemdingsmodel kan worden ingezet. Er wordt gestart met een pilot gebied.

- In 2018 wordt het grondbeleid vastgesteld en geïmplementeerd. Daarbij wordt afgesproken hoe WL met grondgebruik en grondbezit om wil gaan in relatie tot haar taken.

Toelichting

Conform planning.

3.2 Indicatoren

Indicator	Begroting 2018	Voorjaar 2018 t/m apr	Najaar 2018 t/m aug	Eind- doel	Jaar
Regionaal watersysteem					
Functies van water en rol waterschap					
• totaalscore zwemwater ^a	≥40	58	58 ³	≥40	- ^e
Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbeleid					
• % uitvoering van de maatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ)	33%	38% ¹	33% ¹	100%	2021
Wateroverlast en bodemerrosie					
• # hectares waar nog niet aan de vigerende wateroverlastnormering wordt voldaan ^b	575	610	605	0	2021
• # km ingemeten waterloop en opgeslagen in databank kernregistratie	300 km	0 km ²	216	3.000 km	2027
Beken en beekdalen					
• % van de natuurbeken waarbij een ecologisch streefbeeld is opgesteld conform SESA ^c	20%	10%	10%	100%	2021
• % van de streefbeelden (opgesteld conform SESA) behaald ^d	0%	0%	0%	100%	2033
Waterkwaliteit en ecologie					
• gemiddeld aantal normoverschrijdende prioritaire stoffen per waterlichaam (totaal # normoverschrijdingen / # waterlichamen)	0,58	0,58	0,71	0	2027
• gemiddelde maatlatscore (EKR) voor de ecologische kwaliteitselementen:					
○ macrofauna	0,49	0,49	0,51	0,58	2027
○ vis	0,34	0,34	0,34	0,47	2027
○ overige waterflora	0,49	0,49	0,51	0,58	2027
• percentage oordelen 'Goed' (= voldoet aan de norm) voor betreffende parameters:					
○ nutriënten (stikstof en fosfor)	30%	30%	29%	100%	2027
○ overige parameters (zuurstof/temperatuur/zuurgraad/chloride)	83%	83%	80%	100%	2027

^a 20 zwemwateren; per zwemwater gescoord (slecht = 0, aanvaardbaar = 1, goed = 2, uitstekend = 3).

^b dit betreft de werknormen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW).

^c Stroomgebiedsbrede Ecologische Systeemanalyse (SESA-systematiek). Dit betreft de natuurbeken binnen het stroomgebied van de Tungelroyse beek (Neerbeek) en valt samen met de ontwikkeling van SESA WL.

^d de oorzaak is dat we nu nog niet weten wat het streefbeeld is/wordt.

deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

^e bijgestelde prognose.

² in de tekst van de begroting is 150 km (i.p.v. 300 km) genoemd. We hebben ons op deze 150 km gericht en de eerste opdrachten voor inmeten zijn onlangs verstrekt. We hebben eerst moeten bepalen wat we willen/moeten meten vanuit "data op orde". 300 km inmeten is echter niet reëel en haalbaar in 2018. De 216 km ingemeten waterloop (tot en met september 2018) betreft 36 km traditioneel ingemeten en 180 km ingemeten middels de LIDAR-techniek.

- ³ Zelfde score als bij Voorjaarsrapportage, gebaseerd op de resultaten van 2017. Voor 2018 kan nog geen score worden bepaald, omdat het zwemseizoen nog niet is afgelopen.

3.3 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Watersysteem en -keten	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	11.108.800	11.853.330	4.731.236	11.863.763	10.433
Opbrengsten	656.400	692.400	195.514	692.400	-
Netto kosten exclusief doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie en bijdrage WBL	10.452.400	11.160.930	4.535.723	11.171.363	10.433

De bijstelling is de resultante van een aantal verschuivingen en bijstellingen. Korthedshalve wordt verwezen naar de toelichting in hoofdstuk 6.1. Daar zijn alle wijzigingen die ten grondslag liggen aan de bijstelling toegelicht. Wij achten de prognose realistisch, omdat er naast de realisatie per 1 september nog voor circa € 4,5 mln verplichtingen voor dit jaar zijn aangegaan. Het betreft voornamelijk verplichtingen voor het uitvoeren van maaionderhoud, waarvan de opdracht is verstrekt maar het werk nog in uitvoering is en de betaling nog niet heeft plaatsgevonden.

Investerings

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma watersysteem en -keten	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	20.664.000	15.959.000	4.106.825	11.348.000	-4.611.000
Inkomsten	6.731.000	2.941.000	1.205.427	3.135.000	194.000
Netto investeringsuitgaven programma watersysteem en -keten	13.933.000	13.018.000	2.901.399	8.213.000	-4.805.000

4 Programma Bestuur en organisatie

4.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Bestuur en organisatie

Communicatie en klantcontact

- Inwoners of bedrijven die een melding of een suggestie willen doen of een vraag voor ons hebben worden optimaal bediend. We zetten in op persoonlijk contact met onze inwoners om, indien nodig snel te kunnen handelen of uitleg te geven. Via het klantcontactcenter (KCC) worden externe klantvragen en omgevingsmeldingen geregistreerd en afgehandeld. Met de informatie die deze registratie oplevert kunnen verbeteringen doorgevoerd worden. De vastgestelde servicenormen vormen hiervoor de leidraad.

Toelichting

Het KCC verwerkt binnenkomende omgevingsmeldingen in het centrale informatiesysteem en handelt waar mogelijk direct zelf af of zet door naar vakinhoudelijk specialist. Op deze manier wordt snelle beantwoording van omgevingsmeldingen gerealiseerd en kan de voortgang worden bewaakt. Regelmatig wordt teruggekoppeld aan management en directie over aantallen en aard van de omgevingsmeldingen. Met de resultaten van het organisatiebrede bereikbaarheidsonderzoek wordt in het vierde kwartaal van 2018 en het eerste kwartaal van 2019 aan de slag gegaan. De uitkomsten en aanbevelingen leiden weer tot verdere verbetering en bevorderen van klantgericht handelen in de organisatie. Zo is in het tijdig opvolgen van omgevingsmeldingen door de organisatie, nog verbetering mogelijk.

- De bevindingen uit de beleidsaudit Omgevingsmeldingen worden verwerkt in een plan van aanpak ter verdere verbetering van klantcontacten en doorontwikkeling van het KCC.

Toelichting

Het plan van aanpak is gereed, inclusief bevindingen uit de beleidsaudit Omgevingsmeldingen. De aanbevelingen uit de beleidsaudit zijn opgepakt en gerealiseerd waar mogelijk (zie ook bijlage 2).

- Via communicatie dragen we bij aan 'omgevingsgericht' beleid. Hiervoor worden wekelijks omgevingsanalyses gemaakt, die worden gedeeld met bestuur en organisatie. Ten tijde van calamiteiten worden separate omgevingsanalyses gemaakt met hogere frequentie.

Toelichting

Wekelijks stellen we media-analyses op. Bij calamiteiten of bij specifieke dossiers/projecten worden separate analyses gemaakt. De analyses dienen om de communicatie en het beleid vanuit WL meer af te stemmen op de omgeving.

- We voeren in 2018 een extern doelgroeponderzoek uit.

Toelichting

Dit wordt momenteel voorbereid. Uitvoering vindt plaats in het vierde kwartaal van 2018 en het eerste kwartaal van 2019.

- We zorgen voor een communicatieparagraaf in project- en beleidsplannen en monitoren in 2018 de waardering voor tenminste twee communicatiekanalen die worden ingezet bij beleids- en project-communicatie en voeren waar nodig verbeteringen door naar aanleiding hiervan.

Toelichting

In bestuursvoorstellen (zowel projecten als inhoudelijke dossiers) staat een communicatieparagraaf. In 2018 monitoren we de tevredenheid voor informatiebijeenkomsten/werkateliers en van online communicatie.

- We zoeken proactief de media op en profileren ons op speerpunten in waterschapsbeleid volgens het pers- en profileringsplan. We monitoren hoe we in de media komen en of dat aansluit bij het gewenste beeld dat het waterschap wil uitstralen.

Toelichting

Voorjaar 2018 is het persbeleid opgesteld, dit is geïmplementeerd. We werken volgens de uitgangspunten in dit plan: dat betekent een proactieve aanpak en het aanhalen van banden met pers, positioneren op speerpunten en monitoren hoe berichtgeving wordt opgepakt via de omgevingsanalyses.

- We geven vorm aan risicocommunicatie via een campagne, gericht op het stimuleren van 'waterbewust' handelen bij inwoners.

Toelichting

Binnen Water in Balans wordt een pilot gericht op risicocommunicatie opgezet. Er is tijdens de wateroverlast voorjaar 2018 en droogte 2018 al mee geëxperimenteerd. De leerpunten uit deze pilot worden gebruikt voor een corporate aanpak risicocommunicatie. Dit wordt afgestemd met gemeenten en de veiligheidsregio's en indien relevant andere partners. We sluiten aan bij de landelijke campagne 'Ons Water'.

Mens en organisatie

- Als goed werkgever bieden wij interessant en uitdagend werk en is er wij veel ruimte voor initiatief en ontwikkeling.

Toelichting

Waterschap Limburg is doorlopend in beweging. Kennis stroomt door ons Waterschap, enthousiasme en we hebben hart voor het vak.

Stroming is het nieuwe opleidingsinstituut van Waterschap Limburg. Waar we met elkaar leren en vooral ook van elkaar leren. Waar we kennis delen en samen onze kennis vergroten. Percentage doorstroom is 6%.

Tegelijkertijd zien we dat er nog veel ontwikkelingsmogelijkheden zijn en dat we daar verder op gaan inzetten.

- Om de doelen van de organisatie te kunnen behalen is een juiste match nodig tussen deze doelen en de kennis, kunde, competenties van de medewerkers. Het instrument Strategische Personeelsplanning (SPP) wordt ingezet als hulpmiddel om deze match te maken en wordt een continu proces. We starten in 2018 met het generatiepact dat oudere werknemers op een goede manier naar het einde van hun werkzame begeleidt en tegelijkertijd ruimte biedt voor nieuwe jongere medewerkers.

Toelichting

We hebben een start gemaakt met Strategische PersoneelsPlanning (SPP) binnen onze organisatie. SPP is een continu proces.

Op dit moment zijn er 25 medewerkers die deelnemen aan de generatiepactregeling. In het najaar wordt een besluit genomen over waar herbezetting nodig is.

- We stellen een nieuw vervoersbeleid (woon- werkverkeer, parkeren, bedrijfsauto's etc.) op en implementeren dit. Daarbij speelt duurzaamheid een belangrijke rol.

Toelichting

Het vervoersbeleid op het gebied van woon-werkverkeer en dienstreizen is gereed en geïmplementeerd. Het vervoersbeleid op het gebied van de bedrijfsauto's zit in de besluitvormingsfase. Het parkeerbeleid wordt meegenomen in de ontwikkeling van het gebied rondom het kantoor in Roermond.

Inkoop

- We adviseren en ondersteunen de organisatie bij het rechtmatig en doelmatig inkopen en bij het signaleren van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van inkoop, zoals innovatieve aanbestedingstechnieken. We zetten daarbij in op professionalisering van de inkoop, met aandacht voor planmatige inkoop, ontwikkelen van inkoopprocedures, prestatie-indicatoren voor inkoop alsook ontwikkelen van benodigde vaardigheden en competenties.

Toelichting

De professionalisering van 'inkoop' ontwikkelt zich volgens plan. Er is een stabiele basis gecreëerd waarmee de organisatie proactief en effectief geadviseerd en ondersteund wordt.

Subsidies

- Voor de uitvoering van onze taken ontvangen we subsidies uit diverse regionale, nationale en Europese fondsen. We zorgen voor een optimale benutting van deze subsidies via centrale sturing, advisering en ondersteuning. We coördineren en toetsen subsidieaanvragen, adviseren over ontwikkelingen en bouwen aan een netwerk gericht op samenwerking met partnerorganisaties.

Toelichting

Er is een groot netwerk opgebouwd en er lopen diverse trajecten (zoals POP3).

Financiën en control

Financiën

- We houden vast aan een betrouwbaar en doelmatig financieel meerjarenbeleid en zien toe op de naleving hiervan.

Toelichting

In de Kadernota 2019 hebben we transparant laten zien wat de financiële gevolgen zijn van de keuzes. En bij de begroting bewaken we of de financiële kaders uit die Kadernota correct worden toegepast.

Control

- Via control leveren we een bijdrage aan 'good governance'. We ondersteunen en adviseren bestuur en management, gevraagd en ongevraagd, bij het bereiken van afgesproken resultaten en doelen.

Toelichting

Bestuursvoorstellen worden gecontroleerd op integraliteit en congruentie met gemaakte afspraken en te bereiken doelen. Met de P&C cyclus borgen we de juiste en tijdige verantwoording over het gevoerde beleid, met zo min mogelijk financiële en administratieve last voor de organisatie.

- In 2017 is de kadernota aan de planning en control cyclus toegevoegd. In het voorjaar 2018 wordt de nieuwe kadernota vastgesteld als onderdeel van begroten, bijstellen en verantwoorden.

Toelichting

In de Kadernota 2019 heeft het algemeen bestuur ons duidelijke (financiële) kaders meegegeven voor het opzetten van de Begroting 2019. Behandeling van deze begroting staat gepland voor de vergadering van het algemeen bestuur op 28 november 2018.

Integriteit

- We implementeren het integriteitsbeleid. Onze kernwaarden zijn de basis voor het integriteitsbeleid voor medewerkers en voor de onderliggende regelingen en gedragscodes. Zij vormen de leidraad voor ons dagelijks handelen: in strategische besluitvorming, het dagelijks beleid, onderlinge samenwerking en omgang met relaties.

Toelichting

Het onderwerp 'integriteit' heeft continu de aandacht in alles wat we doen en wordt waar mogelijk geborgd in processen en sturing op houding en gedrag. In 2018 brengen we het integriteitsbeleid naar het algemeen bestuur, in 2019 geven we invulling aan de bewustwording. Daarvoor zullen onder andere integriteitscafés worden gehouden, zowel voor organisatie als bestuur.

Strategisch risicomanagement

- In 2018 implementeren we de werkwijze zoals beschreven in de door ons vastgestelde 'Nota risicomanagement'. Door de risico's, die zich aandienen bij het besturen van het waterschap te identificeren, te analyseren en waar gewenst maatregelen te treffen, die op hun effect worden beoordeeld, geven wij invulling aan zorgvuldig, kosten bewust en daadkrachtig besturen zoals in het Bestuursprogramma 2017-2019 is vastgelegd.

Toelichting

In het derde kwartaal maakt de organisatie een start met het inventariseren van de belangrijkste strategische risico's conform de RISMAN-methode. Het doel is uiteindelijk bewust met risico's om te gaan en de bijbehorende beheersmaatregelen bewust en proactief af te wegen.

Kwaliteitsmanagement

- We blijven procesgericht werken met de focus op continue verbetering van onze kwaliteit en klantgerichtheid. Conform de Nota Risicomanagement beschrijven we in dit kwaliteitsmanagementsysteem ook onze operationele risico's en de mogelijke borging hiervan. Met behulp van de Lean managementfilosofie verbeteren we niet alleen continu de bedrijfsresultaten maar elimineren we ook verspillingen terwijl de klantwaarde centraal staat.

Toelichting

Inmiddels zijn bijna alle processen uit het bedrijfsmodel beschreven in het kwaliteitsmanagementsysteem (de processen zorgplicht hadden hierin prioriteit). Een risico- en kansenanalyse is altijd een onderdeel van deze beschrijving. In het derde kwartaal wordt het kwaliteitsmanagementbeleid vastgesteld en wordt er toegewerkt naar een nieuw bedrijfsmodel met een tiental hoofdprocessen. In de organisatie heeft een groep medewerkers succesvol de Lean-Green belt opleiding gevolgd.

Informatievoorziening en facilitaire zaken

- We gaan bij het inrichten en het verstrekken van onze (digitale) informatievoorziening uit van het optimaal bedienen van onze omgeving en interne klanten. Toegankelijkheid, transparantie en betrouwbaarheid zijn de uitgangspunten van onze 'Visie Informatievoorziening'. De beschikbaarheid van onze systemen staan hierbij centraal.

Toelichting

De beschikbaarheid van de ICT-systemen bedraagt in de eerste 8 maanden van dit jaar 99,5%. Op 13 juli 2018 is de WL Cloud buiten werktijden niet beschikbaar geweest tussen 20:30 en 23:30 uur. De technische problemen m.b.t. het doorvoeren van wijzigingen binnen ZGW zijn opgelost. Er is een start gemaakt met het archiveren van zaken binnen ZGW.

Het voormalig waterschapskantoor aan de Parklaan 10 in Sittard is verkocht. De akte passeert in september 2018. In de jaarrekening 2018 vindt de financiële afwikkeling plaats.

- We richten ons in 2018 op de verdere concretisering en realisatie van deze visie en de hieruit voortgekomen herijkte Roadmap Informatievoorziening (2017-2021).
 - We voeren projecten uit en leveren diensten die bijdragen aan de ondersteuning van de interne organisatiedoelen van Waterschap Limburg (denk bijv. aan Water in Balans, Assetmanagement, Data op orde, Zorgplicht, Omgevingswet etc.),
 - We realiseren de landelijke ambitie en verplichte wetgeving op het gebied van digitalisering (vertaald in de Digikompas) door de uitvoering van in de Roadmap opgenomen projecten en diensten. De voortgang en de stand van zaken van de Digikompas wordt halfjaarlijks aan het Dagelijks Bestuur gerapporteerd.

Toelichting

De in de Roadmap geplande IV- en ICT-projecten voor 2018 zijn inmiddels gestart en de budgetten zijn bepaald. Bewaking van budget, doelstelling en planning vindt plaats door middel van een Project Management Office (PMO). Hierdoor is het ook mogelijk om management en bestuursrapportages te maken m.b.t. de stand van zaken en voortgang van de projecten.

In verband met prioritering en personele verschuivingen is er is enige achterstand met betrekking tot de oorspronkelijke planning. De geraamde investeringsbudgetten voor 2018 schuiven door naar 2019 en 2020. De projecten m.b.t. de wettelijke verplichtingen worden geprioriteerd en opgepakt. Projecten m.b.t. de ontwikkelingen van de eigen IV-ambitie worden her geprioriteerd. De bestuurlijke, halfjaarlijkse voortgangsrapportage op het gebied van I-dienstverlening (Digikompas) is in deze periode nagenoeg afgerond en zal in het najaar aan het bestuur worden aangeboden.

Informatieveiligheid

- We gaan bij het beveiligen van onze (digitale) informatievoorziening uit van optimale beschikbaarheid en betrouwbaarheid van onze informatievoorziening en systemen.

Toelichting

Incidenten die zich gedurende het tweede kwartaal hebben voorgedaan zijn adequaat opgepakt. Er zijn geen grote incidenten geweest die de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en privacy in gevaar hebben gebracht. Ook zijn er extra technische maatregelen genomen om informatieveiligheidsincidenten te voorkomen.

Halfjaarlijkse bestuursrapportage

De bereikte resultaten, de lopende en geplande activiteiten zijn samengevat in een halfjaarlijkse bestuursrapportage. Belangrijkste mijlpalen:

- Aantal digitale inbraakpogingen zijn sinds het 2^e halfjaar 2017 aanzienlijk gestegen, terwijl het aantal incidenten beperkt is gebleven.
- De incidenten zijn geanalyseerd en er zijn adequate maatregelen genomen.

Security audits

Sinds juni loopt een pilot voor 3 maanden met een IT-leverancier. Doel is de digitale toegang vanuit het internet, het ontsluiten van data in de WL-omgeving en onze website te toetsen middels inzet van ethical hackers.

Bewustzijns campagnes

Van de 4 geplande bewustzijns campagnes zijn er reeds 2 uitgevoerd. Onderwerpen waren de meest belangrijke veranderingen in de privacy wetgeving en het veilig gebruik van mobiele apparatuur. Voor het najaar zijn nog twee bewustzijns campagnes gepland. In oktober zal WL deelnemen aan de landelijke actie 'Alert Online' en in november/december wordt het onderwerp de '10 gouden regels van informatieveiligheid'.

- We richten ons in 2018 op de verdere concretisering en realisatie van onze informatieveiligheid ondergebracht in de herijkte Roadmap Informatievoorziening (2017-2021).

Toelichting

In de Project Initiatie Documenten (PID) van projecten in de Roadmap zijn de informatieveiligheidsaspecten op hoog aggregatieniveau vastgelegd.

Met diverse projectleiders van de Roadmap-projecten zijn afspraken gemaakt, hoe de informatieveiligheidsaspecten in concrete maatregelen kunnen worden vertaald.

- We voeren security audits uit conform de BIWA, en zorgen dat mogelijk geconstateerde aandachtspunten op korte termijn worden opgelost.

Toelichting

De rolbeschrijvingen van gegevenseigenaar en gegevensbeheer zijn gereed en worden in het najaar geformaliseerd. Met 7 proceseigenaren zijn gesprekken gevoerd over mogelijke maatregelen, die in het najaar worden geconcretiseerd. Verder zijn afspraken gemaakt met het projectteam 'Data op orde' om tijdens het project te toetsen welke informatieveiligheidsmaatregelen nog moeten worden genomen. Hoofdactiviteit wordt in de risico-inventarisatie en -analyse de aspecten betrouwbare en juiste informatie mee te nemen.

Crisisbeheersing

- We gaan door op de ingeslagen weg naar verdere professionalisering van de crisisbeheersing:
 - Op basis van de evaluatie van de nieuwe crisisorganisatie eind 2017 volgt een plan van aanpak om deze waar nodig bij te stellen. Met de verbeterpunten uit dit plan van aanpak, gaan we organisatiebreed aan de slag.
 - We voeren het jaarplan 'Opleiden, Trainen, Oefenen' uit conform het 'Meerjarig beleidsplan OTO'.
 - We gaan ons in 2018 oriënteren op een grootschalige oefening met de omgeving.

Toelichting

De verdere professionalisering van crisisbeheersing wordt organisatiebreed opgepakt: de evaluatie crisisbeheersing (intern uitgevoerd) is het eerste kwartaal van 2018 uitgevoerd en heeft betrekking op de gehele organisatie, terugkijkend op afgelopen anderhalf jaar. In het tweede en derde kwartaal heeft een extern uitgevoerde evaluatie plaatsgevonden, gericht op verdere ontwikkelpunten. De resultaten van beide evaluaties ondersteunen de organisatie in het vormgeven aan calamiteitszorg in de richting zoals verwoord in de Kadernota: meer robuustheid in de reguliere processen om met calamiteiten om te gaan. We voeren het jaarplan OTO en de daarbij behorende activiteiten deels uit, vanuit de uitgangspunten van het Meerjarig OTO plan. Het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen vergt extra inspanning in 2018, waardoor niet de gehele planning kan worden gerealiseerd. In afstemming met partners in de omgeving, met name de Veiligheidsregio, is een systeem oefening gehouden in september. Daarnaast zijn er oefeningen binnen WL gehouden, gericht op het verder professionaliseren van de eigen crisisorganisatie.

- We evalueren het gevolgde proces na elke opschaling van de crisisorganisatie. We stellen richtlijnen op voor het evalueren van de crisisorganisatie en opschalingen.

Toelichting

Opschalingen van de crisisorganisatie worden geëvalueerd. Er zijn organisatiebrede afspraken gemaakt over evalueren, waarbij een grotere verantwoordelijkheid in de reguliere processen komt te liggen. Dit om het leren en verbeteren in de gehele organisatie te stimuleren. Een volgende stap in het evalueren is het borgen van opvolging van de leerpunten en acties. Dit wordt in 2019 verder opgepakt.

- Netcentrisch Werken (NCW) wordt eind 2018 geïmplementeerd. Dit betreft zowel bemensing, werkafspraken intern en met de Veiligheidsregio's en het systeem LCMS water. Dit is eveneens een actiepoint binnen Water in Balans.

Toelichting

De implementatie van NCW wordt in verband met personele wisselingen en het daaropvolgende capaciteitstekort, vooralsnog opgeschort. Inmiddels gerealiseerde resultaten in implementatie NCW zijn: opleiding en training van informatie-coördinatoren (bemensing en werkafspraken), aanschaf en implementatie test-omgeving van het systeem LCMS. Risico's en consequenties van deze keuze zijn in beeld gebracht. De focus richt zich op het verder bouwen aan een robuuste crisisorganisatie. Dit is een randvoorwaarde voor een succesvolle implementatie van NCW op termijn.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving

- In overeenstemming met het in 2015 vastgestelde Nalevingsbeleid voor Waterschap Limburg wordt eind 2017 het meerjaren handhavingsprogramma 2018-2021 vastgesteld. Dit is gebaseerd op een risicoanalyse die we samen met onze interne en externe omgeving hebben opgesteld. We voeren onze toezicht- en handhavingstaken risico gestuurd uit.

Toelichting

Toezicht- en handhavingstaken worden in 2018 risicogestuurd uitgevoerd. Met name extra toezichtcapaciteit mestproblematiek leidt er toe dat moet worden afgeweken van het oorspronkelijke toezichtprogramma. Ook de zeer warme en droge zomerperiode heeft er toe geleid dat er bij de zwemgelegenheden relatief meer waarschuwingen en negatieve zwemadviezen in verband met blauwalg zijn ingesteld dan andere jaren. Daarnaast is als gevolg van het niet kunnen invullen van (tijdelijke) capaciteit (pensionering en langdurig ziekte) minder tijd beschikbaar voor de in het toezichtprogramma opgenomen toezichtactiviteiten (preventiestrategie) en lopen geplande controles achterstand op. Functies zijn niet meer dubbel bezet en terugval/ondersteuning op/van elkaar is daardoor bijna niet meer mogelijk (kwetsbaar). Dit leidt er toe dat we meer en meer 'brandjes moeten blussen' (klachten/meldingen oplossen).

Wat doen we niet (of minder)?

- We stappen af van de planmatige bedrijfscontroles. In plaats daarvan richten we onze aandacht op projecten die hun basis vinden in bijvoorbeeld monitoringsresultaten binnen stroomgebieden;
- Meldingen op grond van algemene regels worden minder gecontroleerd. Dit betreft niet de incidentmeldingen (zie hierna);
- Minder actieve controles bij grootschalige projecten (bijv. Ooijen Wanssum, Buitenring Parkstad).

Wat doen we anders?

In ons beleid en uitvoeringsprogramma is gesteld dat het reageren op incidentmeldingen absolute prioriteit heeft.

Hoe snel we reageren wordt bepaald aan de hand van de inhoud van de melding en het daarbij bestaande risico. Aangezien incidenten de voortgang van onze werkzaamheden beïnvloeden, zullen niet alle meldingen direct worden opgepakt en op basis van een risico-inschatting (expert judgement) worden afgehandeld.

- De waterbeheerders in Nederland (Rijkswaterstaat en waterschappen) hebben in 2016 afspraken gemaakt over te hanteren kwaliteitscriteria op het terrein van vergunningen, toezicht en handhaving. Uit de in 2017 uitgevoerde 0-meting volgt dat verbeteringen noodzakelijk zijn om te kunnen beantwoorden aan de kwaliteitscriteria. Een plan van aanpak is opgesteld. We voeren deze verbeteringen in 2018 door.

Toelichting

Een plan van aanpak om te beantwoorden aan de Kwaliteitscriteria VTH is eind 2017 vastgesteld en in uitvoering. De inzet is daarbij gericht op realisatie van de verbeteringen per eind 2018. Inmiddels is landelijk afgesproken dat de verbeteringen niet eind 2018 maar eind 2019 zijn doorgevoerd. Van de extra ruimte wordt gebruik gemaakt. De afgelopen periode lag de focus bij de voorbereiding van de audit zorgplicht waterkeringen door de ILT. Consolidatie van processen en werkafspraken heeft plaatsgevonden.

- Wij geven actief en preventief doelgroepgericht bekendheid aan de geldende regelgeving. Hiermee zetten we in op spontane naleving. Dit doen wij ook bij individuele bedrijfsinspecties.

Toelichting

Zoals voorzien in de preventiestrategie (als onderdeel Nalevingsbeleid WL) gaat communicatie vooraf aan toezicht (en handhaving). Voorbeelden zijn o.m. communicatie over geldende regelgeving op onze website over 5-meter-teelt- en spuitvrije-zone en ook tijdens informatiebijeenkomsten (Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden) bij boomteelt en akkerbouw. Bij individuele bedrijfsinspecties is dit standaard onderdeel van de inspectie.

- Wij monitoren gericht in het kader van specifieke projecten (pot- en containerteelt, problematiek opkomende stoffen waarvan het vermoeden bestaat dat deze schadelijk zijn).
Daarnaast bemonsteren we, op basis van een risicoanalyse bedrijven die op de riolering lozen (indirecte lozingen). Ook bemonsteren we periodiek het effluentwater van de IAZI Sitech. Als de resultaten van bemonsteringen daartoe aanleiding geven, treden wij handhavend op.

Toelichting

*Bemonsteringen worden conform de planning van het bemonsteringsprogramma uitgevoerd (indirecte lozingen + IAZI Sitech). De resultaten worden gecontroleerd en indien dit aanleiding geeft (directe lozingen) wordt de landelijke handhavingstrategie toegepast. Voor wat betreft de resultaten van de indirecte lozingen worden deze doorgezet naar het bevoegd gezag, met het verzoek om ons op de hoogte te houden van de afhandeling.
In kader van opkomende stoffen zijn diverse extra bemonsteringen uitgevoerd bij bedrijven, maar ook op een aantal rwzi's. Deze analyseresultaten worden met diverse instanties gedeeld. Afhankelijk van de resultaten vinden vervolgstappen plaats.*

- Ter uitvoering van het Bestuursakkoord Water werken wij op diverse terreinen samen met Rijkswaterstaat. Voorbeelden hiervan zijn de landelijke afspraken rondom samenloop, SAW@, milieuvluchten.

Toelichting

Landelijke samenwerking met RWS verloopt conform gemaakte afspraken.

- Met Rijkswaterstaat (regionaal) hebben wij samenwerkingsafspraken gemaakt op basis waarvan Rijkswaterstaat namens ons toeziet op de naleving van het Besluit bodemkwaliteit en wij namens hun toezien op de naleving van m.n. de agrarische voorschriften uit het Activiteitenbesluit.

Toelichting

Samenwerking met RWS Zuid-Nederland (regionaal) verloopt conform gemaakte afspraken. Deze worden jaarlijks in december geëvalueerd.

- Met het oog op het verwerven van kennis en het uitwisselen van ervaringen, werken wij samen met andere waterschappen (bijv. mestverwerkingsinstallaties) en de Regionale Uitvoeringsdiensten in Limburg (met name indirecte lozingen).

Toelichting

Wat betreft kennis- en ervaringsuitwisseling werken we voor wat betreft mvi's samen met Aa en Maas, De Dommel, Rijn en IJssel en Brabantse Delta. Maar ook wordt samengewerkt met andere waterschappen bij ontwerp van de nieuwe keur, de implementatie van de Omgevingswetgeving en meststoffenproblematiek. Met name op het punt van de meststoffenproblematiek (mestfraude) hebben we ook in toenemende mate afstemming met de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) en gemeenten (gebiedsgericht handhaven). In dit verband worden bepaalde beken intensief onderzocht op verhoogde concentraties nutriënten. Bij de indirecte lozingen vindt afstemming met de RUD/gemeenten plaats. Afhankelijk van de resultaten vinden vervolgstappen plaats.

Recreatie

- We delen informatie over de kwaliteit van onze zwemwateren open en transparant via onze zwemwaterwebsite met de zwemmers, zodat ze steeds een actueel overzicht hebben waar ze veilig kunnen recreëren (www.zwemwater.nl).

Toelichting

De waterkwaliteitsbeheerder (RWS/WL) draagt, via Omegam, zorg voor het uploaden van de analysecijfers in het zwemwaterportaal. De zwemmers kunnen via zwemwater.nl de actuele situatie opvragen.

- Tijdens het zwemseizoen voeren we controles en bemonsteringen uit bij de officiële zwemlocaties en zien toe op naleving van zwemverboden op plaatsen waar dat is ingesteld. We vermelden op de informatieborden bij de officiële zwemlocaties wanneer laatste bemonstering heeft plaatsgevonden.

Toelichting

Controles en bemonsteringen worden tijdens het zwemseizoen bij de officiële zwemlocaties (39) uitgevoerd. We zien toe op de naleving van ingestelde zwemverboden. Op de informatieborden bij de officiële zwemlocaties wordt door de monsternemer van All Water Services vermeld wanneer laatste bemonstering heeft plaatsgevonden.

De zeer warme en droge zomerperiode heeft tot een relatief groot aantal waarschuwingen (21) geleid en in 6 gevallen is een negatief zwemadvies afgegeven in verband met blauwalg. In 2017 was dit respectievelijk: 7 waarschuwingen en 1 negatief zwemadvies.

- We adviseren bij nieuwe zwemlocaties/-zwemplekken op basis van protocol aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties en volgen met de provincies de landelijke trends op het gebied van zwemwaterkwaliteit (waaronder de nieuwe zwemwaterwet in 2018) in relatie tot klimaatverandering en we dragen zo nodig bij aan nieuw beleid.

Toelichting

We hebben aan diverse partijen in het voorjaar van 2018 informatie verstrekt m.b.t. het aanwijzen van mogelijk nieuwe zwemlocaties. Wij nemen deel aan het landelijke overleg van de IPO DBZ (Interprovinciaal Overleg - Deskundigenberaad Zwemwater) en de projectgroep nieuwe zwemwaterwet en dragen zo bij aan eventueel nieuw beleid. De zwemwaterwetgeving zal opgaan in het stelsel van de nieuwe Omgevingswet.

4.2 Indicatoren

Indicator	Begroting 2018	Voorjaar 2018 t/m apr	Najaar 2018 t/m aug	Eind- doel	Jaar
Bestuur en organisatie					
Communicatie en klantcontact					
• % binnen twee werkdagen wordt contact opgenomen om te checken of de melding goed is begrepen en of persoonlijk bezoek nodig is ^a	95%	95%	95%	95%	- ^c
• % afhandeling melding binnen 2 weken ^b	80%	80%	80%	80%	- ^c
• tevredenheidsscore bij bezoekers van een informatiebijeenkomst/werkatelier	7	8	7,8	7,5	2020
Mens en organisatie					
• % ziekteverzuim	5%	5,5%	4,19%	3,5%	2023
• # trainees/stagiaires	20	17	20	20	- ^c
Financiën en control					
• % tijdige betalingen	95%	96%	94%	95%	- ^c
Informatievoorziening					
• % beschikbaarheid applicaties en infrastructuur	95%	100%	100%	95%	- ^c
Toezicht en handhaving					
• % realisatie Kwaliteitscriteria VTH	95%	... ¹	... ¹	95%	- ^c
• % plaatsten info op zwemwaterwebsite binnen 24 uur	90%	90%	90%	90%	- ^c

^a gegevens zijn op basis van steekproeven

^b dit betreft afhandeling van de melding. Het oplossen van een (beleidsinhoudelijk) vraagstuk of aanpassen van de situatie in het veld kan langer in beslag nemen.

^c deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

¹ landelijke afspraak realisatie kwaliteitscriteria niet eind 2018, maar doorgeschoven naar eind 2019. (Indicator vervalt voor 2018).

4.3 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Bestuur en Organisatie	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	54.696.400	54.352.400	26.918.866	54.489.200	136.800
Opbrengsten	2.131.200	2.619.300	1.104.017	2.694.900	75.600
Netto kosten exclusief doorberekende kosten naar programma watersysteem- en keten en programma waterkeringen en bijdrage WBL en BsGW	52.565.200	51.733.100	25.814.849	51.794.300	61.200

De bijstelling is de resultante van een aantal verschuivingen en bijstellingen. Korthedshalve wordt verwezen naar de toelichting in hoofdstuk 6.1. Daar zijn alle wijzigingen die ten grondslag liggen aan de bijstelling toegelicht.

De prognose van de kosten is inclusief € 13,7 mln afschrijvingskosten die eenmalig op het eind van het jaar bij het opmaken van de jaarrekening worden gerealiseerd.

Investeringsen

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma bestuur en organisatie	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	750.000	1.165.000	234.590	986.000	-179.000
Inkomsten	-	50.000	-	-	-50.000
Netto investeringsuitgaven programma bestuur en organisatie	750.000	1.115.000	234.590	986.000	-129.000

Financieel

2018

waterschap
limburg

5 Kredietvoting en -verlening

In de voorgaande hoofdstukken zijn per programma (§ 2.2, 3.2 en 4.2) de jaargebonden netto investeringsuitgaven (uitgaven en inkomsten) voor 2018 getotaliseerd weergegeven.

Op concernniveau sturen we op deze netto investeringsuitgaven in enig jaar.

Naast de jaarlijkse netto investeringsuitgaven zijn in de 'Begroting 2018' per investeringsproject ook de beschikbaar gestelde kredieten opgenomen (bijlage K, meerjarig investeringsplan). Deze kredieten zijn noodzakelijk om gelegitimeerd (i.e. rechtmatig) uitgaven van investeringsprojecten te mogen doen. Binnen de kredieten mogen uitgaven over meerdere jaren worden verantwoord. We noemen kredieten daarom jaaroverschrijdend.

Procedure investeringskredieten:

1. Bij de vaststelling van de Programmabegroting is door het algemeen bestuur (AB) per programma een krediet gevoteerd. Dit kan in de voorjaars- en/of najaarsrapportage worden bijgesteld.
2. Het dagelijks bestuur (DB) mag voor een individueel investeringsproject binnen een programma een krediet verlenen.
3. In de jaarrekening wordt door het AB het saldo van het gevoteerde krediet per programma ingetrokken. Dit saldo betreft de niet door het DB verleende kredieten.

Conform de 'verordening ex artikel 108 beleids- en verantwoordingfunctie Waterschap Limburg' (art. 6 en 7) wordt over de door het DB verleende kredieten in de voor- en najaarsrapportage evenals de jaarrekening gerapporteerd aan het AB. Aan deze verplichting wordt onderstaand voldaan. Op grond van de huidige inzichten is bijstelling van het door het AB gevoteerde krediet niet noodzakelijk:

Netto kredietvoting/-verlening per programma	AB 2018			DB 2018
	Begroting	Gewijzigde begroting	Prognose	
Waterkeringen	13.500.000	13.500.000	13.500.000	12.521.832
Watersysteem en -keten	16.000.000	16.000.000	16.000.000	6.844.922
Bestuur en organisatie	1.000.000	1.000.000	1.000.000	140.000
Totaal netto kredietvoting / -verlening	30.500.000	30.500.000	30.500.000	19.506.754

Onderstaand worden de door het DB beschikbaar gestelde krediet per programma toegelicht, evenals bijstelling van kredietvoting, indien relevant en/of noodzakelijk.

5.1 Programma Waterkeringen

- Beoordeling primaire waterkeringen (+ € 1.000.000)

Het waterschap is wettelijk verplicht (Waterwet) om in de periode 2017 tot 2023 haar primaire waterkeringen te beoordelen.

Voor de uitvoering van deze verplichting is op 20 september 2016 het plan van aanpak 2017-2023 'Beoordeling Veiligheid Primaire Waterkeringen' vastgesteld in het 2DB.

Voor de beoordeling dient ca. 195 km primaire waterkeringen (inclusief ca. 700 kunstwerken) te worden beoordeeld.

- Bijdrage HWBP (+ € 11.521.832)

Op 1 juli 2011 is de spoedwet 'wijziging van de Waterwet en de Waterschapswet en intrekking van de wet van 18 december 1985, houdende enige voorzieningen ten behoeve van de inzet en bekostiging van muskusrattenvangers, tot regeling van de zorgplicht voor de muskusrattenbestrijding en van financiële bijdragen aan verbeteringen van primaire waterkeringen van de waterschappen' (ook wel 'spoedwet € 100 miljoen' genoemd), in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet zijn de waterschappen op grond van het bepaalde in artikel 7.24 van de Waterwet (vanaf 2011) een jaarlijkse bijdrage aan het Rijk verschuldigd voor de kosten die gemoeid zijn met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) is op 24 april 2018 de bijdrage per waterschap voor 2018 vastgesteld. Voor 2018 bedraagt de bijdrage van WL aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma € 11.498.639. Tezamen met een aanpassing van de raming van de voorgaande jaren (€ 23.193), bedroeg de totale kredietverlening € 11.521.832.

Bijstelling kredietvoting

N.v.t.

5.2 Programma Watersysteem en -keten

- (Her)profilering beken (+ € 804.000) en Elektromechanische werken, stuwen/gemalen (+ € 596.000)

Voor de uitvoering van het Programmaplan assetmanagement watersysteem 2018/2019.

- Tractiemiddelen buitendienst (+ € 42.000)

Een aanvullend krediet voor de aankoop van een semi-smalspoortractor.

- Vervanging pompen gemaal IJzeren man (uitgaven + € 27.500 en inkomsten + € 16.875)

Een aanvullend krediet voor de uitvoering ten behoeve van het vispasseerbaar maken van gemaal IJzeren Man te Weert. De provincie draagt bij in de kosten, zoals opgenomen in het met de provincie afgesloten partnercontract.

- Herinrichting Rode Beek Susteren (uitgaven + € 4.180.000 en inkomsten + € 869.000)

Het waterschap streeft een robuust en klimaatbestendig regionaal watersysteem na.

De Rode Beek is aangewezen als natuurbek. Natuurbeken hebben een specifiek ecologische functie en dienen op termijn te voldoen aan de normering in de Europese Kaderrichtlijn Water. De huidige Rode Beek tussen de N276 tot de instroom in de Vloedgraaf voldoet niet aan de eisen voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem omdat de bestaande gekanaliseerde en gedeeltelijk in tegels gelegen beekloop onvoldoende ecologische en morfologische kwaliteit heeft.

Naast de ecologische doelstellingen ligt er binnen het stroomgebied van de Rode Beek, Vloedgraaf en Geleenbeek ook een opgave om te gaan voldoen aan de Normering Regionale Wateroverlast en het voorkomen van wateroverlast als gevolg van opstuwung vanuit de Maas. In de huidige situatie wordt binnen het projectgebied niet overal aan het gewenste beschermingsniveau voldaan. De bestaande kaden langs de beek bieden onvoldoende bescherming om wateroverlast in maatgevende situaties te voorkomen. Derhalve is herinrichting van dit deel van de Rode Beek nodig.

- Aanleg vispassage nabij de Volmolen te Epen (uitgaven + € 1.823.640 en inkomsten + € 673.411)
Het project heeft als doel om een vismigratievoorziening te realiseren in de Geul bij de Volmolen te Epen. De aanleg van vismigratievoorzieningen levert een belangrijke bijdrage aan het bereiken van de doelen die de Europese Kaderrichtlijn Water aan waterlichamen stelt. Genoemd knelpunt is het meest bovenstrooms gelegen migratieknelpunt in de Geul op Nederlands grondgebied.
- Herinrichting Groote Molenbeek A73 Oost (uitgaven + € 4.345.000 en inkomsten + € 3.554.000)
Het waterschap streeft een robuust en klimaatbestendig regionaal watersysteem na. De Groote Molenbeek is mede aangewezen als natuurbek. Natuurbeken hebben een specifiek ecologische functie en dienen op termijn te voldoen aan de normering in de Europese Kader Richtlijn Water. De huidige Groote Molenbeek tussen de Tienrayseweg en de spoorlijn Venlo-Nijmegen voldoet niet aan de eisen voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem omdat de bestaande gekanaliseerde beekloop onvoldoende ecologische en morfologische kwaliteit heeft.

Naast de ecologische doelstellingen ligt er binnen het stroomgebied van de Groote Molenbeek ook een opgave om zoveel als mogelijk wateroverlast in maatgevende situaties te voorkomen richting benedenstroomse gebieden. Doelstelling van het project is dan ook mede zoveel mogelijk waterberging te creëren in dit beekdalbrede project. Hiervoor is herinrichting van dit deel van de Groote Molenbeek nodig.

- Regionale Analyse Waterkwaliteit (uitgaven + € 250.000)
De waterkwaliteit (chemie) is in Nederland de afgelopen jaren duidelijk verbeterd, maar onvoldoende om onze ambities waar te maken en alle doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. Er is dus meer actie nodig. Daarom geven overheden en maatschappelijke organisaties met de *Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater* (DWZ) een stevige impuls aan de verbetering van de waterkwaliteit. Een onderdeel van de Delta-aanpak is de 'Regionale analyse' Ook Waterschap Limburg levert hierin een bijdrage. (Intentieverklaring DWZ, november 2016; bestuursprogramma 2017).
- Herinrichting centrumplan Gulpen, bijdrage aan gemeente (uitgaven + € 331.968)
Het waterschap streeft een robuust en klimaatbestendig regionaal watersysteem na. Met de voorgenomen maatregelen wordt naast een verbetering van de leefbaarheid van de Gulp ook de afvoercapaciteit verbeterd waardoor een robuuster watersysteem wordt gerealiseerd.

Door hier te investeren in een robuuster watersysteem zijn bovenstrooms minder maatregelen (en investeringen) noodzakelijk om het uiteindelijke 1:100 beschermingsniveau voor de stedelijke kern van Gulpen te realiseren.

- Ontkluizing Keutelbeek in beek (inkomsten + € 628.000)
In het oorspronkelijke kredietvoorstel was geen rekening gehouden met eventuele inkomsten omdat dit in 2008 nog niet bekend was. Vanuit het partnercontract 2013-2015 heeft het waterschap echter een bijdrage ontvangen van € 228.000. Vanuit het Partnercontract 2016-2021 wordt nog eens een bijdrage verwacht van € 400.000. We hebben deze nu alsnog opgenomen.
- Overname regenwaterbuffer aan de Uitleggersweg (Hellebroek) in de gemeente Nuth (uitgaven + € 248.100 en inkomsten € 62.000)
De regenwaterbuffer levert een bijdrage in het verminderen c.q. voorkomen van wateroverlast binnen de bebouwde kom van Hellebroek en omgeving in de gemeente Nuth en voldoet aan de normen die Waterschap Limburg stelt aan dergelijke voorzieningen.
De voorkeur gaat uit naar bronmaatregelen. Deze zijn echter niet op korte termijn te realiseren en wellicht ook niet voldoende om het probleem geheel op te lossen. De gekozen oplossing is derhalve een duurzame maatregel. Door het realiseren van deze buffer wordt de kans op lokale wateroverlast verminderd c.q. voorkomen. Tijdens de hevige regenbuien van het voorjaar 2018 heeft de nieuw aangelegde buffer zijn diensten reeds bewezen.

Bijstelling kredietvoting

N.v.t.

5.3 Programma Bestuur en organisatie

- Projecten facilitair (uitgaven + € 140.000)
Het waterschap heeft voor alle locaties een MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP). Per locatie zijn in het verleden onderhoudsvoorzieningen gecreëerd. Een aantal projecten voor 2018 en 2019 staan niet in het MJOP. Het betreft facilitaire projecten voor de locaties Sittard (Rijksweg Noord 305), Horst en Nederweert. Het gaat om:
 1. Opstellen Legionellaplannen en mogelijke aanpassingen.
 2. Digitaal toegangsbeheer/ alarm en centraal beheer.
 3. Onderzoek en uitvoering noodstroomaggregaten kantoren Sittard en Blerick verplaatsen naar calamiteiten loodsen.
 4. Audiovisuele middelen vervangen m.b.t. eisen crisisorganisatie.

Bijstelling kredietvoting

N.v.t.

6 Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten

Naast de programma's zijn de kosten- en opbrengstensoorten verplicht. Volgens de voorschriften zijn deze van informatieve waarde voor het AB waardoor een toelichting hierop niet verplicht is. Omdat het echter de besluitvorming ten goede komt zijn de kostensoorten in de begroting op hoofdlijnen toegelicht.

In de tussentijdse rapportage ligt de nadruk op de bijstelling, het verschil tussen de prognose en de begroting. Deze wordt onderstaand op hoofdlijnen beknopt toegelicht. Verder wordt aangegeven of deze bijstelling van incidentele of structurele aard is.

Rekening houdend met het bovenstaande kunnen de kosten en opbrengsten als volgt worden weergegeven.

Omschrijving	2018				
	Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
41 Rente en afschrijvingen	17.316.500	17.233.600	2.665.162	17.041.400	-192.200
42 Personeelslasten	26.417.700	26.357.100	16.407.888	26.687.100	330.000
43 Goederen en diensten van derden	21.436.300	22.247.930	12.361.509	22.337.363	89.433
4310 Goederen en diensten van derden WBL	68.344.100	68.344.100	45.562.734	68.344.100	0
4310 Goederen en diensten van derden BsGW	4.334.300	4.334.300	2.880.068	4.569.546	235.246
44 Bijdragen aan derden	1.037.500	1.070.300	312.983	1.070.300	0
4501 Toevoegingen aan voorzieningen	2.402.800	2.205.900	2.205.900	2.155.900	-50.000
4502 Ruimte goodwill BsGW	165.000	125.000	0	125.000	0
4502 Duurzaamheid en innovatie	0	660.000	0	549.875	-110.125
Totaal kosten exclusief onvoorzien	141.454.200	142.578.230	82.396.244	142.880.584	302.354
81 Financiële baten	108.500	129.600	45.357	153.600	24.000
82 Personele baten	71.400	236.400	281.252	276.400	40.000
83 Goederen en diensten aan derden	368.200	471.200	246.320	547.800	76.600
84 Bijdragen van derden	1.310.100	1.342.100	879.898	1.277.100	-65.000
85 Waterschapsbelastingen	133.926.100	133.926.100	133.708.000	136.254.100	2.328.000
86 Interne verrekeningen	1.756.300	1.991.300	708.311	1.991.300	0
Totaal opbrengsten	137.540.600	138.096.700	135.869.138	140.500.300	2.403.600
4502 Onvoorzien	275.100	-292.830	0	1.808.416	2.101.246
Exploitatieresultaat	-4.188.700	-4.481.530		-2.380.284	

De bijstelling van lagere kosten en hogere opbrengsten is **groen** ingekleurd, omdat dit een positief effect heeft op het exploitatieresultaat 2018. Hogere kosten en lagere opbrengsten daarentegen hebben een negatief effect op het exploitatieresultaat 2018 en zijn **rood** ingekleurd.

De bijstelling van de kosten en opbrengsten onderverdeeld naar incidenteel en structureel kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Bijstelling	Structureel	Incidenteel
Kosten	302.354	69.000	233.354
Opbrengsten	2.403.600	76.600	2.327.000
	2.101.246	7.600	2.093.646

De totale bijstelling heeft bij volledige realisatie een positief effect op het jaarrekeningresultaat 2018.

6.1 Kosten

Rente en afschrijvingen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Rente langlopende geldleningen.</i> In verband met de herziening van de kredietopslag van de 'basisrentelening' per 31 mei 2018 voor een periode van 2 jaar (tot 31 mei 2020) tegen een percentage van 0,02% is in 2018 een bijraming op de post rente langlopende geldleningen noodzakelijk van € 1.500. In de staat van geldleningen 2019 t.b.v. de begroting 2019 is dit percentage meegenomen waardoor de bijstelling in 2018 een incidenteel karakter heeft.	+ 1.500	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Afschrijvingen.</i> Op basis van de investeringsuitgaven tot en met augustus 2018 en de geprognoseerde investeringsuitgaven tot het einde van 2018, zijn de afschrijvingskosten herrekend en bijgesteld.	-/- 193.700	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	-/- 192.200	Incidenteel	

Personeelslasten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Kosten geneeskundige dienst/re-integratie.</i> Budget is voor dit jaar niet toereikend. In het kader van re-integratie zijn diverse behandeltrajecten ingezet.	+ 20.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Studiekosten.</i> In 2018 is er een groot gedeelte van het budget ingezet voor organisatieontwikkeling. Met name het MD traject, leantraject en het traject m.b.t. projectmatig werken. Deze trajecten zijn ingezet om een impuls te geven aan de doorontwikkeling van WL. Deze stijging wordt gecompenseerd door verlaging van de storting in de voorziening persoonsgebonden budget (PBB)	+ 50.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Salarissen huidig personeel en bestuur.</i> In verband met de nieuwe cao die in 2018 is afgesloten en voor 2018 voorziet in een salarisstijging van 3,5%, is op de post salarissen een bijraming van € 383.400 nodig. Een gedeelte van de vrij beschikbare loonruimte in vanwege vacatures binnen het programma waterkering € 158.000 overgeheveld naar de post personeel derden vanwege de noodzakelijk tijdelijke invulling met inhuur van vacatures.	+ 157.600	Incidenteel	Bestuur en organisatie
	-/- 158.000	Incidenteel	
<i>Sociale lasten.</i> In verband met de nieuwe cao die in 2018 is afgesloten en voor 2018 voorziet in een salarisstijging van 3,5%, is op de post sociale lasten een bijraming noodzakelijk. Een gedeelte van de vrij beschikbare loonruimte in verband met vacatures binnen het programma waterkering (onderdeel socialen lasten) ad € 52.000 wordt overgeheveld naar de post personeel derden en is noodzakelijk voor de tijdelijke invulling inhuur van vacatures (420501-50205).	+ 42.400	Incidenteel	Bestuur en organisatie
	-/- 52.000	Incidenteel	
<i>Personeel derden.</i> Op de post personeel derden is gelet op de lopende verplichtingen en de inhuur die op basis van de huidige inzichten voor de rest van het jaar nog te verwachten is een bijraming noodzakelijk van € 250.000. Deze bijraming wordt volledig opgevangen door de bijraming opbrengsten uitleen personeel en de loonruimte die nog aanwezig is door het niet invullen van vacatures binnen het programma waterkeringen.	+ 250.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Kosten cursussen en congressen.</i> De organisatie is volop in ontwikkeling. Zo ook het bestuur. De kosten voor cursussen zullen naar verwachting hoger uitvallen dan op dit moment geraamd. Een bijstelling van het budget is daarom nodig.	+ 20.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 330.000	Incidenteel	

Goederen en diensten van derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Dienst en werkkleding dijkwachterorganisatie.</i> De inrichting van de 'nieuwe' dijkwachterorganisatie is in volle gang en de verwachting is dat de jassen in 2018 kunnen worden aangeschaft. Besloten is om een deel van de bestaande jassen te voorzien een overzet logo WL en een deel van de jassen nieuw aan te schaffen. De kosten voor deze eenmalige aanschaf voor de nieuwe jassen zijn € 45.000,-. De kosten voor het voorzien van het overzet logo op de bestaande jassen kunnen worden gedekt binnen de bestaande exploitatie.	+ 45.000	Incidenteel	Waterkeringen
<i>Dienst en werkkleding binnendienst.</i> In 2018 meer uitgaven door grote aanloop (nieuwe medewerkers) na nieuw kledingbeleid. Vraagt structureel meer kleding en budget.	+ 5.000	Structureel	Bestuur en Organisatie
<i>Muskus- en beverrattenbestrijding: kooizenders</i> In verband met de aanschaf van meer kooizenders is verhoging van het budget voor materialen nodig. Tegelijkertijd verlagen we het onderhoudsbudget in het kader van de Muskus- en beverrattenbestrijding zodat de wijziging budgettair neutraal verloopt.	+ 15.000	Structureel	Watersysteem en -keten
	-/- 15.000	Structureel	
<i>Muskus- en beverrattenbestrijding: pilot e-DNA</i> Wij participeren in een landelijke pilot e-DNA. De bijdrage hieraan hadden we nog niet geraamd. We verhogen daarom onze bijdrage aan de Unie onder gelijktijdige verlaging van het onderhoudsbudget in het kader van de Muskus- en beverrattenbestrijding zodat de wijziging budgettair neutraal verloopt.	+ 9.552	Incidenteel	Watersysteem en -keten
	-/- 9.552	Incidenteel	
<i>Onderhoud Watersysteem</i> We willen zo effectief en efficiënt inspelen op de dynamiek in de uitvoering van het onderhoud binnen ons gebied. Om te zorgen dat de middelen daar worden ingezet waar nodig, gaan we de budgetten (gedeeltelijk) herverdelen. Ook tussen de districten. Per saldo loopt deze herverdeling budgettair neutraal.	+ 315.000	Incidenteel	Watersysteem en -keten/ Waterkeringen
	-/- 315.000	Incidenteel	
	+ 35.000	Structureel	
	-/- 35.000	Structureel	
<i>Automatisering: onderdelen en benodigdheden</i> We verwachten structureel met een lager budget uit te kunnen komen.	-/- 6.100	Structureel	Bestuur en organisatie
<i>Implementatie Omgevingswet.</i> Vanwege uitstel van de Omgevingswet tot 1-1-2021 wacht het deeltraject digitalisering op landelijke ontwikkelingen alvorens implementatie bij WL plaatsvindt. Hierdoor zijn de kosten in 2018 beperkt en is een aframing mogelijk.	-/- 65.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie

Een en ander verloopt budgettair neutraal omdat ook de inkomstenpost met eenzelfde bedrag wordt afgeraamd.			
<i>Kantoor Sittard: elektriciteit</i> Budget wordt overgeheveld naar onderhoud software. In ontwerpbegroting 2019 is hiermee al rekening gehouden. Daarom is de wijziging nu als incidenteel aangemerkt.	-/- 40.800	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Onderhoud software</i> Zie toelichting hiervoor.	+ 40.800	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Personeelsbeleid en –beheer</i> Op basis van uitgaven tot en met heden en de verwachting voor de rest van het jaar, is het geraamde budget niet volledig nodig en kan deze gedeeltelijk worden afgeraamd.	-/- 25.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Onderhoud inventaris en installaties</i> Budget kan eenmalig worden verlaagd vanwege lagere te verwachten uitgaven in 2018.	-/- 19.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Schoonmaakkosten loodsen Horst en Nederweert</i> I.v.m. hogere te verwachten kosten vanwege de nieuwe aanbesteding schoonmaak in 2019, waren vooruitlopend daarop de budgetten 2018 in voorjaarsrapportage 2018 verhoogd. Om de verwachte stijging zich pas vanaf 2019 voordoet, kunnen we raming incidenteel verlagen.	-/- 26.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Portokosten</i> Budget kan structureel verlaagd worden doordat we meer digitaal werken.	-/- 5.000	Structureel	Bestuur en organisatie
<i>Vergaderkosten</i> I.v.m. de beperkte vergaderruimte voor grote groepen en de daarbij behorende faciliteiten, wordt regelmatig gebruikt gemaakt van externe locaties. (veelal de Graasj i.v.m. social return)	+ 50.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Operationele lease</i> Afgelopen jaar heeft er een nieuwe aanbesteding lease wagenpark plaatsgevonden vanuit diverse waterschappen (Waterkracht) waar Waterschap Limburg ook aan heeft deelgenomen. Doel is om te komen tot een nieuwe raamovereenkomst. Deze aanbesteding is qua looptijd uitgelopen t.o.v. oorspronkelijke planning. Hierdoor kan het waterschap een 34 tal bedrijfswagens Peugeot Partners buitendienst niet tijdig vervangen. Voor de verlenging van 6 maanden berekent de leasemaatschappij leaseplan extra onderhoudskosten met terugwerkende kracht met ingangsdatum leaseovereenkomst voor deze Peugeot Partners. Met deze extra kosten was nog geen rekening gehouden. Vandaar dat we nu incidenteel het budget verhogen.	+ 50.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie

<i>Juridische ondersteuning</i> Bijraming is nodig vanwege onder andere alle procedurekosten rond schadeclaims, maar ook bezwarencommissie, klachtencommissie, gerechtelijke procedurekosten en kosten rond publicaties (2017: € 100.000). De kosten zijn voor een groot deel ontstaan buiten onze invloed.	+ 66.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Afvoer afval, vuil en reststoffen</i> Budgettair neutrale herverdeling tussen de post werkmaterieel (verlaging) en de loodsen in Horst en Nederweert (verhoging):	-/- 10.000	Incidenteel	Watersysteem en -keten
Loods Horst	+ 6.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Loods Nederweert	+ 4.000	Incidenteel	
<i>Informatiebeleid & automatisering: het Waterschapshuis (HWH)</i> WBL en BsGW zijn in de loop der jaren steeds meer producten en diensten gaan afnemen bij HWH. Zij kunnen dit niet rechtstreeks met HWH regelen omdat ze geen deelnemer zijn van de Gemeenschappelijke Regeling. Hun producten en diensten lopen via Waterschap Limburg en Waterschap Limburg factureert de kosten door aan WBL en BsGW. Hierdoor is een verhoging van dit budget nodig, terwijl er tegelijkertijd meer opbrengsten zijn door het doorfactureren aan WBL en BsGW.	+ 108.400	Structureel	Bestuur en organisatie
<i>Centr (geo)grafische informatie: het Waterschapshuis (HWH)</i> In de loop der jaren hebben we voor een duidelijker overzicht de kosten die we via HWH maken steeds meer op informatiebeleid en automatisering verantwoord en minder op centr (geo)grafische informatievoorziening. Alleen de echte data producten (beeldmateriaal en AHN) worden nog geboekt op centr (geo)grafische informatievoorziening. Om de budgetten beter aan te laten sluiten op deze verdeling zal ook een deel van het budget van centr (geo)grafische informatievoorziening naar informatiebeleid en automatisering geschoven worden (zie hiervoor)	-/- 28.300	Structureel	Bestuur en organisatie
<i>Data – en assetmanagement: data op orde</i> In de begroting is rekening gehouden met een budget voor data op orde van € 550.000. Dat bedrag is geoormerkt voor het inmeten van watergangen, water regulerende objecten en overige assets. Het kader voor het inmeten is nog niet vastgesteld en bekend (o.a. informatiebehoefte, begrippen, minimale dataset etc). Toch is gestart is met "no regret" metingen met prioriteit vanuit de primaire processen en projecten watersysteem.	-/- 200.000	Incidenteel	Watersysteem en -keten

Ook is ervaring opgedaan om op innovatieve manier data te verkrijgen (LIDAR Laser Imaging Detection And Ranging met vliegtuig). In 2018 zal de integratie met data op orde waterkeringen en -systeem vorm krijgen door een gezamenlijke plan van aanpak. Met dit plan komt een concrete projectplanning en piketpalen. Dit plan zal leidend zijn voor de komende jaren waarbij vanuit projectbeheersing op geld, organisatie, tijd, informatie, kwaliteit gestuurd zal worden. Voor 2018 is de verwachting is het budget niet volledig nodig is. Het budget kan daarom incidenteel worden afgeraamd. De totale uitgaven voor het gehele project over de jaren heen, blijven gelijk. Er is alleen sprake van verschuiving.			
<i>Reis-/verblijfskosten buitenland</i> Gelet op de gerealiseerde uitgaven in 2018 is op de voorliggende post een aframing mogelijk. Hiermee blijft voldoende ruimte beschikbaar om eventuele kosten op dit onderdeel in 2018 te kunnen opvangen.	-/- 35.000	Incidenteel	Bestuur en Organisatie
<i>Powerbrowser – Het Waterschapshuis</i> WL neemt deel aan een samenwerking tussen Rijkswaterstaat en een waterschappen (SAW@). Via deze Samenwerking wordt voorzien in een procesondersteunend systeem voor vergunningen, plantoetsing, toezicht en handhaving (powerbrowser). De kosten op het terrein van beheer enerzijds en projecten anderzijds worden via vooraf bepaalde verdeelsleutels omgeslagen over de deelnemers. De beheerkosten zijn reeds door ieder waterschap gefinancierd (via budgetten Informatievoorziening). Voor waterschappen geldt dat deze zijn meegenomen en opgehaald via de HWH-begroting 2018. De projectkosten zijn additioneel en zullen nog extra gefinancierd moeten worden. Deze kosten worden nog dit jaar in rekening gebracht bij de deelnemers. Voor ons waterschap betekent dit een niet voorziene factuur van € 70.308. De kosten worden grotendeels veroorzaakt door (1) de verplaatsing van powerbrowser van de leverancier van powerbrowser, naar de Rijks-Cloud en (2) het doorberekenen van de inzet van één of meer deelnemers voor projectrealisatie.	+ 70.308	Incidenteel	Watersysteem en -keten
<i>Externe communicatie</i> veel media-aandacht wordt gegenereerd door free publicity en proactieve benadering van media op actuele thema's Op basis van ervaringen afgelopen jaren is een budget rond € 9000 per jaar voldoende voor bijdrage aan werkgroep Communicatie UvW.	-/- 1.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
	-/- 5.000	Structureel	
<i>Interne voorlichting druk- en bindwerk</i> We hebben weinig drukwerk ingezet op interne communicatie.	-/- 5.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie

We geven de voorkeur aan digitaal/online en persoonlijk voorlichten.			
<i>Calamiteitenplannen</i> gezien de ontwikkelingen op vlak van crisiszorg en -beheersing (evaluatie, wijzigingen in crisisorganisatie, vertrek van medewerker) is een aantal activiteiten on hold gezet. De verdere benutting van dit budget voor de rest van 2018 is niet geheel duidelijk. Daarom een deel aframen en een deel behouden voor activiteiten Q4 (OTO, nadere analyse verbeteringen in calamiteitenorganisatie, aan de slag met uitkomsten ILT bijvoorbeeld).	-/- 20.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
<i>Beheer zuiveringsinstallaties</i> Er heeft een externe onderzoek plaats gevonden ter ondersteuning van de (her)overweging om de rwzi Simpelveld aan te sluiten op rwzi Wijlre. Dit met in achtneming: - o KRW doelstellingen ➤ Ecologisch • Biologisch • Ondersteunende parameters • Overige stoffen ➤ Chemisch - o Hydrologie - o Het effect op de drinkwaterbron van WML in het betreffende gebied - o Klimaatkenmerken als waterbeschikbaarheid / droogte en wateroverlast - o Kansen voor samenwerking tussen ketenpartners - o Doelmatigheid Deze kosten waren nog niet geraamd.	+ 25.000	Incidenteel	Watersysteem en –keten
<i>Verhoging diverse budgetten vanwege inzet post Duurzaamheid & Innovatie</i> Op grond van het afwegingskader zijn middelen vanuit het duurzaamheid en innovatiebudget beschikbaar gesteld voor: - o Actieplan aanpak terugdringen nutriënten in landelijk gebied (DB 15.05.2018): - o deelname veldproef sorghumteelt in Wijnandsrade € 15.125 (incidenteel) DB 10.07.2018: - o DB 21.08.2018: DNA-visstandbeheer € 5.000 (incidenteel per jaar, voor periode van 4 jaar)	+ 90.000 + 15.125 + 5.000	Incidenteel Incidenteel Incidenteel	Watersysteem en –keten
<i>Goederen en diensten van derden BsGW</i> Door de BsGW zijn een tweetal begrotingswijzigingen (4e en 5e wijziging 2018) in procedure gebracht die in 2018 nog een verhogend effect hebben op de bijdrage aan de BsGW met € 235.246. Het betreft het waterschapsaandeel ad € 151.952 in de kosten voorzieningen GDI, te weten het beheer en onderhoud van MijnOverheid en DiGiD, die van het ministerie van BZK worden doorbelast aan de afnemers	+ 235.246	Incidenteel	Bestuur en organisatie

(4e wijziging 2018) en de effecten van de CAO-verhoging in 2018 ad € 83.294 (5e wijziging 2018).			
Totaal	+ 255.679 + 69.000	Incidenteel Structureel	

Bijdragen aan derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
N.v.t.	-	-	-
Totaal		Incidenteel Structureel	

Toevoegingen aan voorzieningen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Storting in voorziening persoonsgebonden budget</i> Gelet op de gerealiseerde uitgaven in 2018 en gezien de stand van de voorziening persoonsgebonden budget (PBB) kan de storting in de voorziening PBB, die in de oorspronkelijke begroting 2018 geraamd was op € 350.000 en in de voorjaarsrapportage 2018 neerwaarts is bijgesteld met € 100.000, verder worden verlaagd met € 50.000. De aframing wordt ingezet voor de ophoging van de post studiekosten.	-/- 50.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	-/- 50.000	Incidenteel	

Ruimte Goodwill BsGW.

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
N.v.t.	-	-	-
Totaal	-/-	Incidenteel	

Duurzaamheid en innovatie

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Op grond van het afwegingskader zijn middelen vanuit het duurzaamheid en innovatiebudget toegewezen aan: - DB 15.05.2018: Actieplan aanpak terugdringen nutriënten in landelijk gebied € 90.000 (incidenteel) - DB 10.07.2018: deelname veldproef sorghumteelt in Wijndandsrade € 15.125 (incidenteel)	-/- 110.125	Incidenteel	n.v.t.

• DB 21.08.2018: DNA-visstandsbeheer € 5.000 (incidenteel per jaar, voor periode van 4 jaar)			
Totaal	-/- 110.125	incidenteel	

Onvoorzien

Per saldo kan € 2.101.246 worden toegevoegd aan onvoorzien:

- De opbrengsten stijgen met € 2.403.600, waarvan € 2.327.000 incidenteel en € 76.600 structureel.
- De kosten stijgen met € 302.354, waarvan € 233.354 incidenteel en € 69.000 structureel.

De hoogte van de post onvoorzien 2018 bedraagt per 1 september 2018:

• Voorjaarsrapportage	€	292.830	negatief
• Resultaat			
Najaarsrapportage 2018	-	2.101.246	positief
Totaal	€	1.808.416	positief

6.2 Opbrengsten

Financiële baten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
• <i>Rente rekening courant.</i> Het waterschap financiert haar liquiditeitstekorten binnen de kaders van de wet Fido met goedkope kasgeldleningen. De rente op kasgeldleningen is in 2018 (evenals voorgaande jaren) negatief waardoor een renteopbrengst wordt gegenereerd. Gelet op de reeds afgesloten kasgeldleningen en de te verwachte nog af te sluiten kasgeldleningen zal in het verslagjaar een renteopbrengst worden gegenereerd van € 78.600. Aangezien in de voorjaarsrapportage nog werd uitgegaan van een raming van € 54.600, is verhoging met € 24.000 mogelijk.	+ 24.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 24.000	Incidenteel	

Personele baten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
• <i>Baten uitlening personeel.</i> In 2018 zijn een 4 medewerkers geheel of gedeeltelijk gedetacheerd bij andere organisaties (gemeente Leudal, RWS, programmabureau kaderrichtlijn water). De detacheringsvergoeding bedraagt in totaliteit € 205.000. Tot op heden is € 165.000 geraamd. Daarom wordt € 40.000 bijgeraamd.	+ 40.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 40.000	Incidenteel	

Goederen en diensten aan derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Doorberekening producten Het Waterschapshuis aan WBL en BsGW</i> WBL en BsGW zijn in de loop der jaren steeds meer producten en diensten gaan afnemen bij HWH. Zij kunnen dit niet rechtstreeks met HWH regelen omdat ze geen deelnemer zijn van de Gemeenschappelijke Regeling. Hun producten en diensten lopen via Waterschap Limburg en Waterschap Limburg factureert de kosten door aan WBL en BsGW. Eerder hebben we de uitgaven daarom verhoogd, en nu doen we hetzelfde met de inkomsten vanwege doorberekening.	+ 76.600	Structureel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 76.600	Incidenteel Structureel	

Bijdragen van derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Implementatie Omgevingswet.</i> Vanwege uitstel van de Omgevingswet tot 1-1-2021 wacht het deeltraject digitalisering op landelijke ontwikkelingen alvorens implementatie bij WL plaatsvindt. Hierdoor zijn de kosten in 2018 beperkt en is een aframing noodzakelijk. Een en ander verloopt budgettair neutraal omdat ook de uitgavenpost wordt afgeraamd.	-/- 65.000	Incidenteel	Bestuur en Organisatie
Totaal	-/- 65.000	Incidenteel	

Belastingopbrengsten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
<i>Watersysteemheffing: ingezet</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2018 uitgebracht. Dit leidt als gevolg van een toename van het aantal ingezetenen, tot een aanpassing van de opbrengst watersysteemheffing ingezetenen van WL. De aangehaalde opbrengst neemt toe met € 133.100.	+ 133.100	Incidenteel	Dekkingsmiddelen
<i>Watersysteemheffing: gebouwd</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2018 uitgebracht.	+ 217.900	Incidenteel	Dekkingsmiddelen

Dit leidt als gevolg van hogere WOZ-waardes, tot een aanpassing van de opbrengst watersysteemheffing gebouwd van WL.			
<i>Watersysteemheffing: kwijtschelding</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2015 (voormalig WRO) uitgebracht. Dit leidt tot een aanpassing van de post kwijtschelding (verhoging=nadeel).	-/- 6.000	Incidenteel	Dekkingsmiddelen
<i>Watersysteemheffing: oninbaar</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2015 (voormalig WRO) en 2018 uitgebracht. De post oninbaar watersysteem daalt met € 4.000 (=voordeel), te weten belastingjaar 2015 € 6.000 (voordeel) en belastingjaar 2018 € 2.000 (nadeel).	+ 4.000	Incidenteel	Dekkingsmiddelen
<i>Zuiveringsheffing: huishoudens</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2017 en 2018 uitgebracht. Dit leidt als gevolg van een toename van het aantal vervuilingseenheden tot een aanpassing van de opbrengst zuiveringsheffing huishoudens van WL. De opbrengst neemt toe met € 159.700, te weten belastingjaar 2017 € 88.300 en belastingjaar 2018 € 71.400.	+ 159.700	Incidenteel	Dekkingsmiddelen
<i>Zuiveringsheffing: Bedrijven</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2017 en 2018 uitgebracht. Dit leidt als gevolg van een toename van het aantal vervuilingseenheden tot een aanpassing van de opbrengst zuiveringsheffing bedrijven van WL. De opbrengst neemt toe met € 1.829.300, te weten belastingjaar 2017 € 924.700 en belastingjaar 2018 € 904.600.	+ 1.829.300	Incidenteel	Dekkingsmiddelen
<i>Zuiveringsheffing: Kwijtschelding</i> Op basis van de in de verslagperiode opgelegde aanslagen is door de BsGW een prognosewijziging over het belastingjaar 2015 (voormalig WRO) uitgebracht. De post kwijtschelding zuiveringsheffing neemt toe met € 10.000 (=nadeel).	-/- 10.000	Incidenteel	
Totaal	+ 2.328.000	Incidenteel	

Interne verrekeningen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
N.v.t.	-	-	-
Totaal	-	Incidenteel	

7 Reserves en voorzieningen

In de voorschriften is opgenomen dat onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen expliciet dienen te worden toegelicht in de begroting en gerapporteerd in de tussentijdse rapportages.

7.1 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer

Doel	bestrijding van de kosten van calamiteiten (o.a. hoogwatersituaties, wateroverlast, droogte etc.).
Omvang	gemaximeerd op € 2.000.000.
Onttrekking	Begroet en realisatie: € 0.

Voorstel is om de omschrijving van het doel van deze reserve te wijzigen van “bestrijding van de kosten van hoogwatersituaties” naar “bestrijding van de kosten van calamiteiten”. Reden hiervoor is dat calamiteiten zich niet alleen voordoen in de vorm van hoogwater maar ook als wateroverlast, droogte etc.

Bestemmingsreserve riooloverstorten

Doel	het bevorderen van gemeentelijke projecten die als doel hebben de belasting van afvalwater op het huidige oppervlaktewater- en zuiveringssysteem terug te brengen.
Omvang	een jaarlijks bedrag van € 300.000 voor de jaren 2012-2016, totaal €1.500.000, aangevuld met het surplus van de ‘reserve afkoppelen verhard oppervlak’ van € 697.368. Per 1 januari 2018 € 3.541.749 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)
Onttrekking	Begroet en realisatie: € 0.

Het geld is gelabeld door middel van SOK's en toegezegd aan de gemeenten Brunssum, Onderbanken, Simpelveld, Gulpen-Wittern en Roerdalen. Gemiddeld 2 keer per jaar is er een overleg met de gemeenten over de voortgang. Hieruit blijkt dat diverse projecten zijn uitgevoerd die nog niet ingediend zijn voor een bijdrage. Een aantal projecten is conform de afspraken in voorbereiding. Er is overleg met gemeente Simpelveld (19 september), Onderbanken en Brunssum (20 september) voor het indienen van een paar projecten. Wat betreft Brunssum is dat het laatste project wat nog uitgevoerd moet worden. In het geval van de gemeente Roerdalen is een (bestuurlijke) actie nodig. Projecten komen onvoldoende van de grond vanwege capaciteitsproblemen bij de gemeente. In geval van Gulpen-Wittern en gedeeltelijk Simpelveld zijn de berekeningen net klaar en kan de stap worden gemaakt naar de voorbereiding van de uitvoering. Het geld is bedoeld voor het realiseren van de KRW-maatregelen in deze gemeenten.

In een apart traject wordt momenteel ook gekeken naar de voortgang van de uitvoering alle gemeentelijke KRW-maatregelen maar dat leidt pas eind dit jaar tot uitkomsten. De planning van de bestuurlijke SOK's loopt tot en met 2025.

Bestemmingsreserve risicovolle beplanting waterkering/achterstallig onderhoud

Doel het verwijderen van risicovolle beplantingen op waterkeringen die de primaire taak van de keringen zouden kunnen belemmeren/uitvoeren achterstallig onderhoud.

Omvang Per 1 januari 2018 € 336.072 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot: en realisatie: € 0.

Eerder dit jaar is besloten tot een gewijzigde aanpak bij het oplossen van de risicovolle beplanting op de waterkeringen. Hierbij willen we in dialoog met de omgeving verkennen welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn wat betreft beplanting op waterkeringen en welke verantwoordelijkheden partijen of eigenaren hebben. Dit traject loopt nog. Daar waar geconstateerd wordt dat het onmogelijk is om beplanting te behouden of te sparen, zal daadwerkelijke kap worden aangevraagd. De genoemde bestemmingsreserve is voornamelijk bedoeld voor de uitvoeringskosten van de daadwerkelijke kap

Bestemmingsreserve waterkwaliteit/Nieuw Limburgs Peil Next Generation

Doel integrale, gebiedsgerichte analyse en aanpak van knelpunten op het vlak van waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtegebruik en grondgebruik. Het accent ligt hierbij op het oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit.

Omvang Per 1 januari 2018 € 325.000 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot: € 0.
Realisatie: € 6.050 (excl. openstaande verplichting € 6.500).

De ontwikkeling Nieuw Limburgs Peil Next Generation is inmiddels organisch overgegaan in De Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA). LIWA geeft inzicht in de toestand en gewenste ontwikkeling van het Limburgse watersysteem. Een nieuwe watersysteemanalyse levert ons inzicht op in de (grond)waterstromen, waterpeilen en waterkwaliteit. Door dit opnieuw te toetsen aan wettelijke normen (o.a. de fysisch-chemisch en ecologische KRW-normen), maar ook aan de wensen en doelen van stakeholders, wordt inzichtelijk of doelen zijn behaald en waar zich nieuwe kansen en knelpunten voordoen. De uitkomsten van LIWA, zoals streefbeelden en richtinggevend maatregelpakketten gaan weer terug als input voor de diverse (beleids)trajecten. Ondersteunend aan LIWA (en parallel hieraan) vinden er waterkwaliteitsonderzoeken en metingen plaats. Eén van de zaken die zijn opgepakt is een pilot nitraat. Deltares heeft de Nitraat App voor de smartphone ontwikkeld om het voor iedereen mogelijk te maken op een eenvoudige manier zelf nitraatmetingen te doen en te delen. De app scant en interpreteert nitraatstrips, laat direct het meetresultaat zien. De Nitraat App maakt het o.a. mogelijk oppervlaktewater te meten, nitraatbronnen en -hotspots op te sporen en het effect van maatregelen te testen. De meetresultaten kunnen relatief makkelijk worden gevisualiseerd. De eerste meetresultaten worden inmiddels door onze buitendienst verzameld. We zijn in overleg met de sector voor hun deelname aan de pilot. Het laten meten en openbare visualisering van nitraatgehalten in onze beken heeft tot doel bewustwording bij agrariërs over het nitraatgehalte in "hun" beken met als hopelijk gevolg

gedragsverandering ten aanzien van het aanwenden van mest op hun percelen.

De pilot nitraat is opgezet in juni 2018, sinds 1 september zijn we op kleine schaal aan het meten. In de aankomende periode willen we de pilot grootschaliger uitrollen en de meetgegevens zo snel mogelijk publiekelijk toegankelijk maken. Het streven is om deze pilot in 2019 door te zetten, en na een gedegen evaluatie het project een aantal jaren structureel voort te zetten, met uitbreiding van te meten parameters (zoals bijvoorbeeld fosfaat en pH) om zo de omgeving te betrekken bij de waterschap (zgn. citizen science). Bewustwording (en de gewenste gedragsverandering) is namelijk een langlopend proces. Verwachte uitgaven 2018 € 10.000 en in 2019 en 2020 € 157.500.

Bestemmingsreserve kennisopbouw waterkwaliteit en ecologie

Doel inzicht te krijgen in de oorzaken van hardnekkige normoverschrijdingen van stoffen en de stagnatie van biologische parameters is het nodig een verdiepingsslag te maken. Van gevoelsmatig inzicht naar onderbouwde en traceerbare kennis. Vanuit een gedegen kennis van oorzaken kan beter ingeschat worden wat de effectiviteit van maatregelen is.

Omvang Per 1 januari 2018 € 5.413 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Bedrag wordt dit jaar nog besteed waarna bestemmingsreserve wordt opgeheven.

Bestemmingsreserve IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering (AB WPM)

Doel het huidige modelinstrumentarium moet geschikt gemaakt worden voor toepassing toestand beschrijven, effectvoorspelling maatregelen) in IBRAHYM ten behoeve van de waterkwaliteitsmodellering.

Omvang Per 1 januari 2018 € 69.000 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Rijkswaterstaat en de kennisinstituten werken samen met regionale beheerders aan een landelijk modelinstrumentarium voor waterkwaliteit. Het streven is om een rekeninstrumentarium te maken dat gelijk is voor zowel landelijke beleidsanalyses (bv door RIVM en het PlanBureau voor de Leefomgeving) als voor regionale beheerders die lokale vragen over hun watersysteem stellen.

Afhankelijk van de vraag worden modellen uit de 'gereedschapskist' ingezet. Door de zelfde gereedschapskist te gebruiken voorkomen we verschillen die in het verleden ontstonden tussen de ministeries en landelijke diensten aan de ene kant en de regionale beheerders aan de andere kant. Doordat dit een complexe operatie is met veel partijen en technische obstakels, is de ontwikkeling meer dan een jaar vertraagd. Ons gebied is een van de proefgebieden voor het nieuwe instrumentarium en al in 2017 zouden berekeningen aan ons gebied gedaan worden.

Door de vertraging van de landelijke modelontwikkeling is de verwachting nu dat het nieuwe instrumentarium met oa ANIMO (rekenhart voor de uitspoeling van nutriënten en metalen) pas in 2019 klaar is. Dan zal onze Groote Molenbeek dus als 1 van de vier proefgebieden worden gebruikt. Terwijl het ministerie van I&W de modelontwikkeling financiert wordt aan ons gevraagd om de doorrekening van ons gebied en regionale aanpassingen voor onze rekening te nemen. Het doel is nu om in 2019 een pilot in Limburg te doen, met het landelijke model, hier wordt dan beoordeeld of de techniek voldoende ontwikkeld is.

In 2020 bekijken we in hoeverre het model aansluit bij het Limburgse hydrologisch modelinstrumentarium IBRAHYM. Verwachte uitgaven 2019 € 20.000 en 2020 € 49.000.

Bestemmingsreserve netcentrisch werken

Doel	opzetten en implementeren van netcentrisch werken. Dit is een vorm van informatiemanagement binnen organisaties waarbij bestuurders en diensten gelijktijdig over een eenduidig beeld van een (calamiteiten-)situatie beschikken. Daardoor kunnen beslissingen (intern en extern) sneller en beter worden genomen en kunnen werkzaamheden effectiever worden uitgevoerd.
Omvang	Per 1 januari 2018 € 112.000 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)
Onttrekking	Begroot € 0 Realisatie: € 4.991.

De implementatie van NCW wordt in verband met personele wisselingen en het daaropvolgende capaciteitstekort, vooralsnog opgeschort. Inmiddels gerealiseerde resultaten in implementatie NCW zijn: opleiding en training van informatie-coördinatoren (bemensing en werkafspraken), aanschaf en implementatie test-omgeving van het systeem LCMS. Risico's en consequenties van deze keuze zijn in beeld gebracht. De focus richt zich op het verder bouwen aan een robuuste crisisorganisatie. Verwachting is dat de reserve in 2019 en 2020 wordt besteed.

Bestemmingsreserve frictiekosten

Doel	bestrijding van kosten in verband met de fusie tot Waterschap Limburg (AB WRO en WPM 15/10/2015)
Omvang	Per 1 januari 2018 € 1.842.130 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)
Onttrekking	Begroot: € 808.700 Realisatie: € 160.100. (excl. € 13.183 openstaande verplichtingen)

De leegstandskosten van de voormalige kantoorgebouwen in Sittard en Blerick worden ten laste van bestemmingsreserve gebracht. Het kantoorpand Sittard is medio september 2018 verkocht. Financiële afwikkeling vindt plaats in de jaarrekening. Dan zal tevens de omvang van deze reserve opnieuw tegen het licht worden gehouden.

Bestemmingsreserve subsidies afkoppelen regenwater

Doel	stimuleren woningeigenaren om de regenwaterafvoer af te koppelen van het riool. Water dat schoon is, hoeft o.a. met het oog van kostenbesparing niet behandeld te worden op een zuiveringsinstallatie.
Omvang	Per 1 januari 2018 € 1.839.986 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)
Onttrekking	Begroot: € 1.000.000 Realisatie: € 142.168. (excl. 26.991 openstaande verplichtingen)

Het geld is via de beleidsregel "Subsidieverlening afkoppelen regenwater private terreinen" gelabeld aan gemeenten voor uitvoering van de "Stimuleringsregelingen afkoppelen regenwater private terreinen" voor de uitvoering over de periode 2017-2021.

Op basis van ons aanbod besteden gemeenten hetzelfde bedrag in de gemeentelijke stimuleringsregelingen. In het gebied van Waterpanel Noord zijn de stimuleringsregelingen sinds medio 2017 in uitvoering.

In Zuid-Limburg worden die voorbereid. Uitvoering wordt vanaf begin 2019 verwacht. Aan de uitvoering is € 1.000.000 subsidie Deltaplan Hoge Zandgronden gekoppeld. Voor de stimuleringsregelingen in Noord- en Midden-Limburg is € 3.000.000 aan eigen investeringen door gemeenten en Waterschap Limburg een vereiste. Niet of gedeeltelijke uitvoering zal tot gevolg hebben dat deze DHZ-subsidie geheel of gedeeltelijk niet wordt uitgekeerd. De Provincie Limburg is co financier van onze beleidsregel (€ 2.150.000). De financiële afspraken zijn vastgelegd bij de verlening van het partnercontract. Op basis van de huidige inzichten zal in 2018 zo'n € 200.000 worden besteed. Voor de jaren 2019 t/m 2021 zal dat zo'n € 550.000 per jaar zijn.

Bestemmingsreserve stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling

Doel stimulering gemeenten tot aanpak van de gemeentelijke overstorten die lozen op ons watersysteem.

Omvang Per 1 januari 2018 € 1.540.081 (na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

In totaliteit zijn er voor een bedrag van € 1.236.635 verplichtingen aangegaan. Het Dagelijks Bestuur heeft op 4 september 2018 besloten tot het vaststellen en uitkeren van €978.714 aan gesubsidieerde projecten. Deze projecten zullen daarom dit jaar door de gemeenten worden gefactureerd. Het resterende deel van de verplichting € 257.921 zal vanwege uitstel van de realisatietermijn in 2020 uitbetaald worden. Het resterende deel (€ 303,445) kan vrijvallen ten gunste van de egalisatiereserve watersysteemheffing. Een en ander zal bij het opmaken van de jaarrekening 2018 zijn beslag krijgen.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud maatregelen Niers

Doel Uitvoering van in 2016 voorzien groot onderhoud Niers naar aanleiding van wateroverlast

Omvang Per 1 januari 2018 € 210.673, voor resultaatsbestemming door AB.

Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Aanbesteding en gunning van werkzaamheden binnen project 'Aanpak Wateroverlast Niers' heeft reeds in sept. 2017 plaatsgevonden. Echter door de slechte weersomstandigheden (vele regenval waardoor terreinen niet begaanbaar waren) zijn de werkzaamheden uitgesteld tot sept. 2018. De uitvoeringsfase binnen het project 'Aanpak Wateroverlast Niers' is dan ook gestart op 10 september 2018 en zal ca. 6 weken in beslag nemen.

Bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem

Doel De reserve heeft ten doel om een buffer te vormen voor de (eerste) kosten voor de uitvoering van het assetmanagement in het watersysteem. Assetmanagement betref het verantwoord beheer van waterschapseigendommen rondom de openbare lichamen waar het waterschap een verantwoordelijkheid heeft als eigenaar.

Het betreft onder ander onderhoudspaden, buffers, retentiebekkens, vistrappen, boerenstuwen en passieve kunstwerken.

Omvang Per 1 januari 2018 € 2.137.087(na resultaatsbestemming 2017 door AB.)

Onttrekking Begroot € 0

Realisatie € 121.681 (excl. € 168.297 openstaande verplichtingen)

In 2018 gestart met assetmanagement watersysteem. De bestemmingsreserve heeft betrekking op data op orde. Dit is een van de pijlers van assetmanagement watersysteem. Data op orde heeft volgens dit plan betrekking op watergangen, water regulerende objecten en overige assets. Realisatie vordert en groeit. Integratie plan watersysteem en -keringen is mogelijk aan de orde. Projectplan met concrete stappen is in 2018 voorzien. Op basis van de huidige inzichten zullen de kosten voor 2018 € 350.000 bedragen, voor 2019 t/m 2021 jaarlijks € 575.000 en tot slot in 2022 € 200.000.

Bestemmingsreserve klimaatadaptieve peilgestuurde drainage

Doel stimulering ombouw van traditionele drainage naar peilgestuurde drainage. Drainage heeft tot doel om pieken in de grondwaterstand te verlagen. Bij peilgestuurde drainage ontstaat de mogelijkheid om de afvoer en daarmee het peil te sturen.

Omvang Per 31 december 2017 € 103.311, voor resultaatsbestemming door AB.

Onttrekking Begroot € 0

Realisatie € 14.544 (excl. € 21.756 openstaande verplichtingen).

Er is een financiële verplichting aangegaan voor de uitvoering van het drainageloket ter grootte van € 36.300. De hierop betrekking hebbende uitgave zal grotendeels in 2018 plaatsvinden. Daarna kan, als er zich bij de uitvoering geen onvoorziene zaken voordoen, de reserve opgeheven worden en het restant toegevoegd worden aan de egalisatiereserves.

7.2 Onttrekkingen aan voorzieningen

Voorziening pensioen- en uitkerings- en wachtgeldverplichtingen

Doel Aan de verplichting kunnen voldoen van de pensioenen van nog actieve en niet-actieve bestuursleden die nog geen bestuurderspensioen ontvangen.

Omvang Afhankelijk van jaarlijks ontvangen actuariële opgave. Per 31 december 2017 € 3.523.646.

Onttrekking Begroot: € 300.000 voor salariskosten van voormalige bestuursleden.
Realisatie: € 150.562.

Over heel 2018 wordt een uitgave verwacht van € 231.000.

Voorziening persoonsgebonden basisbudget (PBB)

Doel In de waterschaps-CAO is opgenomen dat iedere medewerker vanaf 2016 een individueel opleidingsbudget heeft van € 5.000 over een periode van 5 jaar.

Met ingang 2016 wordt hiervoor jaarlijks een bedrag van € 1.000 in de begroting opgenomen. Omdat raming en realisatie niet parallel lopen dienen de niet aangewende gelden te worden gestort in een voorziening.

Omvang Per 1 januari 2018 bedroeg de stand € 523.976. In 2018 wordt € 250.000 toegevoegd.

Onttrekking Begroot: € 300.000.
Realisatie: € 75.274 (excl. € 4.100 openstaande verplichtingen)

Op grond van de huidige inzichten wordt over heel 2018 een uitgave verwacht van € 128.000. In de begroting 2019 is de jaarlijkse storting in deze voorziening naar beneden bijgesteld.

Voorziening onderhoud kantoorgebouw Sittard

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van Parklaan 10 te Sittard voor 2013-2022 op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Omvang Totale kosten van dit meerjarenonderhoudsplan: afgerond € 640.000. Van 2013 tot en met 2019 wordt jaarlijks € 86.000 toegevoegd, in 2020 en 2021 € 19.000 en in 2022 € 0.

Per 1 januari 2018 € 366.772. In 2018 heeft geen dotatie plaatsgevonden.

Onttrekking Begroot: € 4.378 conform het meerjarenonderhoudsplan.
Realisatie: € 0

Het kantoorgebouw is per 14 september 2018 verkocht. Financiële afwikkeling vindt plaats in de jaarrekening 2018.

Voorziening onderhoud waterkrachtcentrale ECI

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand ECI 4A te Roermond voor 2017-2026 op basis van een meerjarenonderhoudsplan. De totale kosten van dit plan bedragen € 193.000.

Omvang Per 1 januari 2018 € 89.000. In 2018 wordt € 13.000 toegevoegd.

Onttrekking Begroot: € 7.053.
Realisatie: € 0.

Het waterschap heeft een kleine achterstand met het uitvoeren van onderhoud conform MJOP gebouw Eci centrale door beperkte capaciteit facilitaire zaken en verhuizing naar Roermond in 2017. Eind 2019 is onderhoud uitgevoerd conform MJOP. In 2018 wordt desondanks nog een uitgave verwacht van € 45.000.

Voorziening onderhoud bedrijfspand Rijksweg Noord Sittard

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand Rijksweg Noord 305 te Sittard voor 2015-2024 op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Omvang Totale kosten van dit plan € 494.000: € 464.000, aangevuld met € 30.000 voor energiebesparende maatregelen aan technische installaties.

In 2014 wordt € 200.000 toegevoegd (aangevuld met € 30.000 extra), van 2015 tot en met 2018 jaarlijks € 56.000 en in 2019 € 40.000.

Per 1 januari 2018 € 108.248. In 2018 wordt € 56.000 toegevoegd.

Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Het waterschap heeft een kleine achterstand met het schilderwerk (interieur) conform MJOP gebouw Loods Sittard door beperkte capaciteit facilitaire zaken en verhuizing naar Roermond 2017. Eind 2019 is onderhoud uitgevoerd conform MJOP. In 2018 worden geen uitgaven verwacht.

Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blerick

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de Drie Decembersingel 46 te Venlo op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Omvang Op grond van het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks € 10.900 toegevoegd. Per 1 januari 2018 €502.048. Er vindt geen dotatie meer plaats aan deze voorziening

Onttrekking Begroot: € 78.997 conform het meerjarenonderhoudsplan.
Realisatie: de beperkte onderhoudskosten worden indien voorkomend, gedaan ten laste van de bestemmingsreserve frictiekosten.

In principe wordt alleen het noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. De toekomstige bestemming zal bepalend zijn hoe met de voorziening moet worden omgegaan. In 2018 worden ten laste van deze voorziening geen uitgaven gedaan.

Voorziening onderhoud (Hoogwater)loods Horst

Doel het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de (hoogwater)loods in Horst op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Omvang Per 1 januari 2018 €18.000. In 2018 wordt € 4.500 toegevoegd.

Onttrekking Begroot: € 8.324 conform het meerjarenonderhoudsplan.
Realisatie: € 0. (excl. € 2.239 openstaande verplichting)

Het waterschap heeft een kleine achterstand met het klein schilderwerk (interieur) conform MJOP gebouw Loods Horst door beperkte capaciteit facilitaire zaken en verhuizing naar Roermond 2017. Eind 2018 is onderhoud uitgevoerd conform MJOP. De verwachting is dat in € 11.000 nog wordt uitgegeven.

Voorziening onderhoud loods Nederweert

Doel het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de (hoogwater)loods in Nederweert op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Omvang Per 1 januari 2018 € 28.800. In 2018 wordt € 7.200 toegevoegd.

Onttrekking Begroot: € 2.619 conform het meerjarenonderhoudsplan.
Realisatie: € 0.

Het waterschap heeft een kleine achterstand met het klein schilderwerk (interieur) conform MJOP gebouw Loods Nederweert door beperkte capaciteit facilitaire zaken en verhuizing naar Roermond 2017. Eind 2019 is onderhoud uitgevoerd conform MJOP. We verwachten dit jaar geen uitgaven meer.

Voorziening onderhoud waterkeringen (Noord- en Midden Limburg)

Doel onderhouden van de waterkeringen op basis van het meerjarenonderhoudsplan.
Omvang Per 1 januari 2018 €232.189. In 2018 wordt € 1.875.200 toegevoegd.
Onttrekking Begroot: € 1.739.000.
 Realisatie: € 367.186 (excl. 479.771 openstaande verplichtingen).

Op basis van het onderhoudsprogramma was voor 2018 aan ca. € 1.400.000 geprogrammeerd en ca. € 275.000 aan ongeprogrammeerd onderhoud voorzien. De planning loopt budgettair enigszins achter door de volgende factoren:

- Door de droge weersomstandigheden is de tweede maaironde wat later gestart, waardoor de tweede termijn van ca. € 200.000,- ook wat later zal volgen. Mogelijk is plaatselijk een extra maaironde nodig.
- De reiniging en herstel keermuren is wat later aanbesteed. De aanbestedingsprocedure wordt op korte termijn afgerond, waarmee dit jaar ca. € 20.000,- nog zal worden gerealiseerd.
- De reiniging van coupures en doorlaten bleek dit jaar mee te vallen.
- De aanpassingen aan de keringen in de Roer (een aanzienlijke post) zullen volgend jaar worden gerealiseerd.

Verder vinden er nog diverse geprogrammeerde werkzaamheden plaats, zoals de revisie van de pompen à € 50.000,- en zijn er nog diverse ongeprogrammeerde herstelwerkzaamheden in voorbereiding, tezamen voor ca. € 150.000,-. De najaarsinspectie moet nog afgerond worden en mogelijk dat hier ook nog enkele werkzaamheden uit zullen volgen. Alleen urgente werkzaamheden zullen dan nog in 2018 plaats vinden.

De totale uitgaven voor 2018 wordt ingeschat op € 1.100.000

Voorziening natschade peilopzet Maas

Doel in 2010 heeft het waterschap een bedrag ontvangen van Rijkswaterstaat van € 1,5 miljoen. Dat bedrag is bedoeld voor de afhandeling door het waterschap van schadeclaims die het gevolg zijn van verhoging van het waterpeil van de Maas traject Sambeek-Grave. Mogelijkheid tot het indienen van claims bestaat voor een periode van 20 jaar ná de peilopzet met een uitloop termijn van 5 jaar. De laatste peilopzet heeft in 2015 plaatsgevonden wat betekent dat de indieningstermijn kan lopen tot 2040. Indien op termijn blijkt dat de voorziening ontoereikend is, dan zal Rijkswaterstaat het verschil eveneens voor haar rekening nemen.

Omvang Per 1 januari 2018 €1.370.883.

Onttrekking Begroot: € 100.000.
 Realisatie: € 13.076.

De voorziening is bedoeld voor een periode van ruim twintig jaren. Verwacht wordt dat voor het resterend deel van 2018 alleen procedurekosten worden gemaakt voor de lopende verzoeken. De voorziening kan niet worden afgeraamd op basis van de overeenkomst die in 2010 met Rijkswaterstaat is gesloten. Niet uit te sluiten is dat er binnen afzienbare tijd collectief verzoeken tot schadevergoeding worden ingediend dan wel bedragen uit de voorziening gebruikt mogen worden voor mitigerende maatregelen van waterhuishoudkundige aard. De uitgaven 2018 worden ingeschat op € 30.000.

8 EMU-saldo

In de begroting is het EMU saldo opgenomen, waarover we eveneens rapporteren in tussentijdse rapportages.

De moeilijkheid bij de bepaling van het EMU-saldo is dat waterschappen, net als andere decentrale overheden, een ander boekhoudstelsel gebruiken dan waarop het EMU-saldo is gebaseerd. De waterschappen hanteren het baten- en lastenstelsel, terwijl het EMU-saldo is gebaseerd op transactiestelsel (lees kasbasis). De informatie ten behoeve van het EMU-saldo moet dan ook een vertaalslag ondergaan. Verder geldt dat bij de waterschappen de investeringen grote invloed op het EMU-saldo hebben, zeker omdat zij gemiddeld over alle waterschappen gezien een factor 3 groter zijn dan de jaarlijkse afschrijvingen. Omdat het investeringsvolume van de waterschappen aanzienlijk is, en de verwachting is dat dit als gevolg van het Nationaal Bestuursakkoord Water nog wel enige tijd zo blijft, hebben de waterschappen op begrotingsbasis per definitie een EMU-tekort.

In onderstaand overzicht is het EMU-saldo van de begroting afgezet tegen het geprognostiseerde EMU saldo per 31 december van dit jaar. Met de tussentijdse wijzigingen in de EMU-saldi van WBL en BsGW is geen rekening gehouden.

Onderdeel	2018 (x € 1.000)		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Prognose
1. EMU-exploitatiesaldo	-4.189	-4.482	-2.380
2. Invloed investeringen			
Bruto-investeringsuitgaven	-/- 122.823	118.526	65.126
Investeringssubsidies	+ 89.438	85.698	42.870
Verkoop materiële en immateriële vaste activa	+ -	-	-
Afschrijvingen	+ 14.114	13.864	13.670
3. Invloed voorzieningen			
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	+ 2.403	2.206	2.206
Onttrekkingen aan voorziening ten bate van de exploitatie	-/- -	-	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 2.540	2.457	2.457
4. Deelnemingen aan aandelen			
Boekwinst	-/- -	-	-
Boekverlies	+ -	-	-
EMU saldo	-23.597	-23.697	-11.217

Het negatieve EMU-saldo van € 23.697.000 wordt volgens de prognose verlaagd naar negatief € 11.217.000. Hierbij dient te worden opgemerkt dat eventueel toekomstige sancties zijn gebaseerd op de realisatie.

9 Schadeclaims

Aan de tussentijdse rapportage is vanaf de voorjaarsrapportage 2018 een rapportage over openstaande schadeclaims toegevoegd.

Het financieel risico bestaat uit:

1. het eigen-risicodeel op de WA-polis van het waterschap (schade door onrechtmatig handelen); dit is wisselend, omdat vanuit de voormalige waterschappen niet voor iedere regio hetzelfde bedrag als eigen risico geldt;
2. het uit te keren bedrag aan schadevergoeding uit hoofde van nadeelcompensatie (schade bij rechtmatig handelen);
3. p.m.-posten die belanghebbenden - nog - niet concreet hebben gemaakt.

Het financieel risico per 1 september 2018 bedraagt in totaal afgerond:	€ 570.200
• vanuit wateroverlast juni 2016	€ 75.000
• vanuit procedures nadeelcompensatie:	€ 445.000
• vanuit overige civiele zaken	€ 50.200
• vanuit PM-posten een nog niet concreet bedrag	PM

In bijlage 1. vindt u een nadere specificatie van de openstaande schadeclaims.

10 Bijlagen

Bijlage 1. Schadedossiers per 01-09-2018

Nr.	Woon plaats	Schade locatie	Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel- termijn	Financieel risico
Claims onrechtmatig handelen							
1	Vaals	Kasteel	2014: objectschade + 2 auto's	Regres vanuit verzekeraar eigenaar; doorbraak damwand van buffer; in onderzoek: ontwerpfout en/of bouwfout en/of waterschapsfalen	Verzekeraar	2019	€ 2.500
2	Swolgen	Ooijen-Wanssum	2017: agrarisch areaal	klimaatbuffer SBB Ooijen-Wanssum; beverschade	Claimant	2019	€ p.m.
3	Weert	Leukerbeek	2014: agrarisch areaal	WB21 knelpunt: waterlast door nieuwbouwwijk	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.700
4	America	Dorperpeel	2014: agrarisch areaal	Waterlast extreme neerslag; hoger beroep Gerechtshof	Gerechtshof	2019	€ 15.000
5	Well	Reindersmeer	2018: agrarisch areaal	Peilverhoging Reindersmeer i.r.t. aanleg Maaskade 2005	Waterschap/ gemeente	Najaar 2018	€ 2.500
6	Maasgouw	Panheelderbeek	2018: brugleuning	Boom tijdens januaristorm omgewaaid en op brugleuning gevallen	Verzekeraar	Najaar 2018	€ 2.500
7	Swalmen	Swalm	2018: agrarisch areaal	Swalm buiten oevers, extreme neerslag april/mei 2018	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
8	Maasbracht	Vlootbeek	2018: agrarisch areaal	Beekherinrichting	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
9	Maasbracht	Reigersbroek Roerdalen	2018: agrarisch areaal	Capaciteit/onderhoud watergang	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
10	Spaubeek	Geleenbeek/ Hoogbeekskan	woonperceel	Modderstroom in tuin	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
11	Venray	Heide	2018: agrarisch areaal	Verstopping watergang	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
12	Ransdaal	Scheumerbeek	2018: agrarisch areaal	Overstort in werking met lozing rioolwater op ged. weiland.	Waterschap/ gemeente	Najaar 2018	€ 2.500
13	Eijsden	Berwien	2018: agrarisch areaal	watergang buiten oevers	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
14	Maasbree	Schandeloseweg te Velden	2018: agrarisch areaal	Extreme neerslag april/mei i.c.m. beekherinrichting uit verleden	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
15	Valkenburg a/d Geul	Watervalderbeek	2018: particulier areaal	Extreme neerslag april/mei: puin, grind, takken; bruggetje verschoven	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
16	Liessel	Venray/ Timmermansweg	2018 e.v.j. agrarisch areaal	Structurele schade door watertoevoer o.b.v. waterakkoord	Waterschap	Najaar 2018	p.m. < € 10.000
17	Berg en Terblijt	Woonperceel	2018: woonperceel	Extreme neerslag april/mei; grind/slib in voortuin/oprit; onvoldoende cap. watergang/onderhoud	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500

Nr.	Woon plaats	Schade locatie	Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel- termijn	Financieel risico
Rechtmatig handelen: verzoeken om nadeelcompensatie							
1	Bergen	Eckeltsebeek	2006-2018 Agrarisch areaal	Complexe hydrologische situatie vanuit project 2005. Naast deze procedure zijn in 2016/2017 tien aansprakelijkstellingen ontvangen waarin een relatie wordt gelegd met de Eckeltsebeek. Aansprakelijkstellingen worden civielrechtelijk via verzekeraar afgehandeld.	Waterschap	Sept. 2018	€ 225.000
2	Maasbree	Elsbenden	2006: grondwaterpeil; vocht/scheuren in woning	Project Elsbenden 2005/2006	Rechtbank	Najaar 2018	€ 180.000 + pm
3	Weert	Nederweeter Riet/ Oude Graaf	2016 vier woningen/ inventarissen/ tuin; agrarisch areaal	2016: mogelijk projectfouten m.b.t. buffers. Pilotprocedure nadeelcompensatie.	Deskundigen cie. nadeelcomp.	Voorjaar 2019	€ 30 à 40.000 + pm
4	Griendtsveen	Deurnesepeel	Grondwaterstand / scheuren in objecten	Betrokkenen: SBB, Ws. Aa en Maas, Ws. Limburg. Procedure nadeelcompensatie vanuit Ws. Aa en Maas; daaruit zal blijken of er een rol voor WL is weggelegd.	Waterschap Aa en Maas	Voorjaar 2019	€ pm

Wateroverlast juni 2016

Nr.	Woon plaats	Schade locatie	Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel- termijn	Financieel risico
Claims onrechtmatig handelen							
1	Egchel	Hoekspeel	agrarisch areaal	Herleven claim	Waterschap	Sept 2018	€ 10.000
2	Grubben- vorst	Langevense- loop	agrarisch areaal	Herleven claim	Waterschap	Sept. 2018	€ 15.000
3	Nederweert	Bientjeslossing	agrarisch areaal	Toets norminvulling	Waterschap	Najaar 2018	€ 15.000
4	Swolgen	Van Smallen- broeklossing	agrarisch areaal	Wacht op schadespecificatie	Claimant	Najaar 2018	€ p.m.
5	Roosteren	Afslag A2 Roosteren	agrarisch areaal	onderzoek gestelde bestuurlijke toezegging	Waterschap	Najaar 2018	€ 2.500
6	Vijlen	Hermansbeek	objectschade	Gestelde mogelijk feitelijk onjuist	Waterschap	Okt. 2018	€ 2.500
7	Noord Limburg	Diversen	agrarische arealen	negen herleven claims	Rechtbank	2019	€ 30.000

Bijlage 2. Aanbevelingen van het Auditrapport Omgevingsmeldingen

Bekendheid KCC vergroten	
Vergroot de bekendheid en toegevoegde waarde van het KCC, bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan bestuur en medewerkers.	Voorjaar 2018 is interne communicatie over het KCC opgestart, met regelmatige berichten. Ook AB-leden ontvangen schriftelijke toelichting op werkwijze en aanpak.
Heldere afspraken maken met de receptioniste en info@waterschaplimburg.nl	De receptionistes geven de schademeldingen en de omgevingsmeldingen door aan het KCC. De informatieverzoeken en vragen worden rechtstreeks naar de teams doorgezet. Zo gaat het ook met de mails die via info@ binnenkomen. Hierover zijn afspraken gemaakt.
Gebruik van systemen optimaliseren	
Onderzoek of de werkwijze in ZGW vereenvoudigd kan worden, zodat de omgevingsmeldingen sneller volledig geregistreerd kunnen worden.	Hier zijn we volop in ontwikkeling. Verbetering door ook geo-info toe te voegen wordt meegenomen. Vanaf zomer 2018 implementatie hiervan. Daarnaast wordt onderzocht of een separate applicatie kan worden ingezet om behandelingen van omgevingsmeldingen beter uit te voeren.
Verbeter de communicatie tussen de verschillende systemen.	Er zijn op dit moment nog geen koppelingen van systemen mogelijk. Dit is onderwerp van gesprek en wordt onderzocht door team IV.
Koppel ook de systemen van de interne meldingen met de externe meldingen zodat ook het KCC zicht heeft op wat er buiten al gesignaleerd is.	Er zijn op dit moment nog geen koppelingen van systemen mogelijk. Dit is onderwerp van gesprek en wordt onderzocht.
Regelmatig afstemmen met aangrenzende processen	
Initieer regelmatige afstemming met de aangrenzende processen. Door periodiek om de tafel te zitten in een gezamenlijke bijeenkomst met de aangrenzende processen die de omgevingsmeldingen overnemen c.q. oplossen, kan niet alleen het KCC beter voldoen aan de wensen van de interne klant maar kan er ook van elkaar geleerd worden door de aangrenzende processen. Informatie over service normen kan zo ook eenvoudig gedeeld worden zodat de gehele organisatie een uniformere werkwijze krijgt.	Dit is een doorlopend proces. Zo zijn er presentaties voor en gesprekken met de teammanagers geweest. Ook in de interne communicatie worden de servicenormen meegenomen.
Verbeteren klantcontact	
Het noemen van een naam als de telefoon wordt opgenomen is klantvriendelijker dan “met de receptie” of alleen “Waterschap Limburg”. Waterschapsbrede richtlijnen over het opnemen van de telefoon maken het hele waterschap	De telefonistes nemen nu de telefoon op met: Goedemorgen (of -middag) Waterschap Limburg met de naam. Alle collega's zijn hierover ingelicht. Tijdens het bereikbaarheidsonderzoek (voorjaar 2018) is onderzocht hoe dit in de praktijk gebeurt: bellers

klantvriendelijker. Zoeken naar tips en tricks. Vanuit KCC communiceren naar alle collega's.	worden vriendelijk en professioneel te woord gestaan. Het verder doorvragen naar aanleiding van een melding wordt als verbeterpunt opgepakt naar aanleiding van het onderzoek.
De reactie op de omgevingsmelding per mail kan duidelijker, inhoudelijker en klantvriendelijker. Alleen de retourmail dat de melding is opgepakt is niet voldoende. Dat het vaak niet gewenst is om de naam van de behandelaar te noemen is begrijpelijk maar het noemen van een ZGW nummer, het team dat de melding oppakt kan wel genoemd worden.	De ontvangstbevestiging is aangepast met de aanbevelingen.
Laat de omgevingsmelder zoveel mogelijk weten dat zijn melding bijdraagt aan het optimaliseren van het waterschap. Dat we blij zijn dat hij zijn omgevingsmelding aan ons doorgeeft. Dit kan niet altijd. Bij de vragen over maaien bv. is het niet altijd handig.	Op de ontvangstbevestiging is dit aangepast. Ook de telefonistes bedanken de melders.
Uit het klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat melders, die van mening zijn dat hun melding niet of onvoldoende is opgelost, een negatief oordeel geven over het waterschap. Dit is een begrijpelijke reactie. Nadenken over én investeren in het contact met melders, die vinden dat ze niet of onvoldoende geholpen zijn, kan de tevredenheid over de dienstverlening van het waterschap nog vergroten.	We hanteren dezelfde werkwijze voor iedereen.

Aanbevelingen klankbordgroep	
Anonimiseer altijd de naam van de omgevingsmelder naar de omgeving.	In het kader van de wet van de privacy wordt dit nu onderzocht. Vooral voor het doorzetten van de meldingen naar andere organisaties.
Categoriseer de omgevingsmeldingen zodat verschillende afhandelingstermijnen gebruikt kunnen worden en sturing beter mogelijk is.	Dit wordt nader opgepakt indien een nieuwe applicatie kan worden ingezet voor het behandelen van omgevingsmeldingen.
Optimaliseer de samenwerking met WBL, probeer tot één KCC te komen zodat de omgeving ons als één organisatie ziet.	De huidige receptioniste/telefoniste werkt al voor beide organisaties.
Maak van alle aanbevelingen een concreet plan van aanpak met heldere verantwoordelijkheden en doorlooptijden, zodat de opvolging ervan te monitoren is.	Deze lijst wordt regelmatig in het teamoverleg besproken.
Stel jaarlijks een rapportage op voor het algemeen bestuur, bijvoorbeeld via het jaarverslag met daarin opgenomen afdoeningstermijnen per type melding. Het algemeen bestuur heeft behoefte aan regelmatige informatie over de voortgang van en de gerealiseerde verbeteringen in het proces omgevingsmelding.	Eens per 6 weken worden rapportages opgesteld van nog niet afgedane meldingen. Dit mag verder afgestemd worden aan de behoeftes van management en bestuur. Het huidige systeem maakt snelle rapportage op afhandelingstermijn nog niet mogelijk.